Масса а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 2 декабрь, 1978 шу. ● № 144 (5964). ● Мах 2 кепиг.

ПАРТЕ ПЛАНАШ — ХАЛКЪА ПЛАНАШ

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша берригача советски наха а санна Iомаю КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленума решенеш, новкъоста Л. И. Брежнева къамаьл

ХIАМА ХЬАКХОЛЛАРА КЕРДАЧА МУЛАШКА

ИЙСАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ИТТЛАГIА СЕССИ

Къамий Совете

29 ноябре Къамий Совета хьалхарча заседане депутаташеи хьаьшашеи тIоьраш детташ тIаийцар новкъостий А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше Д. Ф. Устинов, В. В. Кузнецов, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.

Председателал дечо — Къамий Совета председателa В. П. Рубэна дош делар Къамий Совета планово-бюджетни комиссе председателa Н. Н. Масленниковна. Цо 1979 шерарча СССР экономически социальни дегIайоалаяра Паччахьалкхен планах, 1978 шера СССР экономически социальни дегIайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра леламах, 1979 шерарча СССР Паччахьалкхен бюджетахи 1977 шерара СССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи планово-бюджетнии отраслейн комиссей содоклад йир.

Прениех къамаьлаш дир: Украина Компарте Киевски горкома хьалхарча секретара депутата А. П. Ботвина, СССР энергетикай электрификацеи министра депутата П. С. Непорожние, РСФСР Министрий Совета председателa заместителa депутата А. М. Калашникова, Кустанайски областа «Харьковски» совхоза трактористка депутата Е. Б. Доненбаевас. Азербайджански ССР Министрий Совета председателa депутата А. И. Ибрагимова, Димитрова цIерагIча Тбилисски авиационни завода слесаря-сборщика депутата В. А. Асатиани, Молдавски ССР Суворовски района колхозий совета юрта боахама механизацеи электрификацеи яра объединене бригадира депутата С. М. Лунгуса.

Союза Совете

29-ча ноябре сарахьа хилар Союза Совета хьалхара заседани.

ДIаьхдаь тIоьраш а детташ депутаташеи хьаьшашеи тIаийцар новкъостий Л. И. Брежнев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, М. А. Суслов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, Я. П. Рябов, М. С. Горбачев.

Заседане председателал деш вар Союза Совета председатель А. П. Шитиков.

Гулбеннараша дагалаьцар сессешта юкъерча хана кхелха депутатаци Ф. Д. Кулакови С. В. Попови.

Дош ду палата планово-бюджетни комиссе председателa Г. И. Ващенкова. Цо 1979 шерарча СССР экономически социальни дегIайоалаяра Паччахьалкхен планах, 1978 шера СССР экономически социальни дегIайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра леламах, 1979 шерарча СССР Паччахьалкхен бюджетахи 1977 шерара СССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи планово-бюджетнии отраслейн комиссей содоклад йир.

Цул тIехьагIа къамаьлаш дир РСФСР Министрий Совета председателa хьалхарча заместителa депутата Н. Ф. Васильева, Украина КП ЦК секретара депутата А. А. Титаренкос, Пермски областа СССР 50 шу дизара цIерагIча Чайковски даьре кIадай комбината ткачиха депутата Н. А. Зуйкинас, КПСС Москвоски горкома секретара депутата В. Н. Макеева, СССР IаьржачA металлурге министра депутата И. П. Казанеца.

(Чакхдоалар 2-ча оагIо тIа).

Депутата А. В. ВЛАСОВА даь къамаьл

(Старопромысловски хоржамий округ, Нохч-ГIалгIай АССР)

Новкъостий депутаташ! 1978 шу, чакхдоалаш латт. Вай мехка коммунизм хьалъяра дерригача лостамашка нерда доккхий хIамаш кардIдийнна, дунен социалистически содружество чIоагIъяра наькъагIа, дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара тIехьарча къовсаме цхьавкха цхьа лоархIаме гIа баьккха шу хилар пятилетка кхоалагIча шерах.

Цуьна дола къаьгга тешал да 22—23 ноябре хиннa Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача мехкий Политически консультативни комитета совещани.

Европе, кIаьта кштта дерригача дунен тIа машар лорабара, герз Iовдела соцадаран из дIадаккхараи тIехьа халкъаша лоаттабеча къовсама геттара бокхха дунен халкъашта юкъера лоархIам болаш да цига тIаийца документаш.

Парте XXV съезда исторически решенеш кхоачашъеш партен халкъои тIагIертта беча балха итогаш яр 1979 шера СССР экономически социальни дегIайоалаяра Паччахьалкхен планеи Паччахьалкхен бюджетеи проекташна хьежача а уж керттерча дакъе къовбалъяьча а КПСС ЦК Пленума балха юкъе керттера хиннараш.

Пленуме даькъа лоацаш мел хиннарий чIоагIа дог тохадалийтар социально-экономически декхараш кхоачашдара парте беча организаторски политически балха массе оагIорахьара анализ еш, сийлахь перспективаш белгалъеш, вай берригача балха эффективности дикали лакхъяра нерда хьасташ гучадоахаш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa новкъоста Леонид Ильич Брежнева даьча дIаьххача а кIоаргга чулоацам болча а къамаьло.

Берригача советски наха санна, Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша а болх бара денала программа хиларах тарра тIаийцар КПСС ЦК Пленума решенеш, новкъоста Леонид Ильич Брежнева къамаьлацара выводаши установкаши. Цар барт болаш къоабал а ю. чIоагIа хьал а доац парте чурен арахьарен политика, Советий Мехка экономически обороннии ниа чIоагIбера, халкъа вахар хIаьхо тоадара КПСС Центральни Комитето, ЦК Политбюрос, новкъоста Леонид Ильич Брежнева цо дукхача оагIорахьарен де лерхIачо тIаберзабаьн бу болх.

1978 шерах Нохч-ГIалгIайчен партийни организацешта, советски, боахама органашта тIагIертта болх баь, ала могаргда, бехктокхаме экзамен дIаенна шу хилар. Тха республике мехкдаьтта даккхара боарам лохбаларца а дукхача кхьича объективни факторашца а дуьззаденна, ма-дарра аьлча, пятилетка хьалхарча шин шера промышленни производства боарамаш лакхлуш дацар. Уж халкъа боахама кхьича доакъой чотах дегIа ца кхийлача, долаш мел долча кхоачамех ма-могга дукхагIа пайда ца ийцача даргдолаш дадар.

ТIехьадисар дIадаккхара практически болх беча хана партийни организацеша, халкъа депутатий Советаша дарде лушцар парги, вадраш, дерригa халкъ оарцагIдахьа, наькa къахьегама хьинари моттигашкара инициативен айе оза, пхе шера плана заданеш кхоачашъяра къахьегамхой тIа а берзабеш, социалистически яхь шерагIа йоарже оза аьнна новкъоста Л. И. Брежнева КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленуме енна указанеш.

Промышленноста предприятоша толаме болх бара лард а хиина дIаттар КПСС ЦК ас могадаь дола «ТIехьабусараш боацаш бе болх» оьнне ростовчанаша дIадоладаь гIулакх теркам тIабахийтан уйла яьи юкъедоаладар. Цу яхьо зулоац организационни, творчески, техническа кхетам балара гIулакхий шерра система, промышленни производствана кулгалдара вай берригa болх чIоагIа тоабелга Iалашду.

ХIано наг-нагахьа мара предприяти яц продукци маьхала яккхара планех лоархIа ца еш. Холуш тоаденнад цхьадола техникоэкономически хьокхамаш. 1976 шерарчул дукхагIа а хинна, хIаьта тахан 20 процентага дIакхоачаш я дикала Знак енна продукци. Из болх чакхбаккхар бахьан долаш республико промышленни продукци маьхала яккхара цхьайтта бетта план толаме кхоачашъяьй.

Халкъа боахама дерригa доакъош сихха дегIанхувлара дешай дукхагIа йоахко е хьинай партийни, советски, боахама органаш.

Мехкдаьтта промышленносте, дукхагIча даькъе, тIехкIоарга бурув тохара эша Iилман ларди производственни базей вIашагIъеалдй. Промышленни масштабех юкъехьош латт эксплуатаце вторични методаш. Къьавача мехкдаьтта доахача моттигашка мехкдаьтта тIоанашна йоккхача давленеца газ чуйхийтара йоккха комплекс болх бе йолалийтай. Цу дерригие реальни хьалаш хьалхийтац «Грознефть» объединене мехкдаьтте газе йоанкхилга цхьан боарам тIа даккхара а мехкдаьтта даккхара пятилетна кхаь шера план Октябра 61 шу дузаш кхоачашъяра а. Сихача темпаца дIайоалаяй мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста овлан тIара реконструкци яра программа. Укх тIаькърча хана «Грознефтеоргсинтез» объединене болх бе йолаеннай каталитически риформинга, даьтташи парафин арахеца установкаш. Керда низалаш хьал а да еш, кхоачамех пайда эцара чотах объединене массех миллион тони алсамдаьккхад мехкдаьтта юкхьанцара чакхдоахилга.

Цунца цхьана дIаала деза, хIанзчул тIехьагIа де дезар дукха да. Республика халкъа боахама торонаш бокхьонца тахкаро хьахьох производственни объединенеша, промышленноста, транспорта, гIишлошъеча предприятеша долаш долча кхоачамех биззa пайда ца эцилга, производства эффективность лакхъяра тIаберзабаь бола никъ боагIача тайпара тIагIертта чакх ца боаккхилга. ХIаьта цу дешаех Леонид Ильич Брежнева КПСС ЦК Пленуме яь критически замечанеш йиззa тхоашта йоагIаш саина а лерхIаш хьатIаэц оаха.

Пленумо оттадаь декхараш, хIаьта къаьстта доагора-энергетически проблема, мехкдаьтта доахаш чакхдоахаш Нохч-ГIалгIайче сaйна кьаьнагIа йолча районе кхоачашдаро тахан дIадах кердача тайпара цунга хьажар, партийни советски органаша массаза а терко елга.

Оаха СССР мехкдаьтта, мехкдаьтта чакхдоахачей мехкдаьтта химически промышленноста министерствай кулгалхошта даркал оал производства объемаш тIанхетийтарен дикала хьокхамаш тоадарен перспективни дешаш къовстадеча тхоаш хьаллацарахи гIо дарахи. Бакъда, из ала йиш яц машиннаькъий министерствах. Къилбаседа-Кавказски машиннаькъо цIаьнка лерттIа болх байтац мехкдаьтта чакхдоахача заводашка. Iалашдац потребителашта ший хапнахьей езача ассортиментагIеи кийча продукци доаттиелга. Алхха укх шера наькъа бехкагIа халкъа боахама дIа ца луш йисай 180 эзар тоннал дукхагIа мехкдаьтта продукташ.

Грознера мехкдаьтта продукташ дIаухийтара халоинаш дIахар дукха 1972 шера Российски Федерацe Министрий Совето соцам тIаийцабар, из болх бе йолалийтаро моторни доагораш дIааххийтара керттера дешаш ден повестка тIара даха дезаш йола. Грозный — Ростов продуктопровод хьае аьнна.

ДIадахача шера паччахьалкхен комиссе болх бе хваийцай продуктопровода хьалхара аргIа, Грознера керттера продукташ дIаухийта станци, Армавирен Ставрополен кхачеца дола цул линейни даьза.

Хьайица гIирсаш болх бе доладалийтаро укх шера а тIехьа дика аттача боекхаргбар Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа болх. Бакъда, из хиланзар. 25 млн. сомал дукхагIа ахча дIадахийта продуктопровод болх бел яц Армавирен Ставрополен наливной пункташ ца хилар бахьан долаш. Из дош къоастаде аьнна оаха дехар дергдар РСФСР Главнефтеснабагара, миннефтегазстройгара минтрансстройгара, герттарче хана продуктопроводо йиззача низала болх белга Iалашдергдолаш.

Тхона хетачох, уйла тIаяхийта йоагIаш да йолаш йолча продуктопроводашкара болх беш йолча пу наькъаша укхача нефтебазашка дIатIайолхараш хьалъяра чотах Къилбаседа-Кавказски экономически районе трубопроводни транспорт дIахо дегIайоалелга.

Новкъостий депутаташ! КПСС ЦК ноябрьски Пленуме къамаьл деш новкъоста Л. И. Брежнева боккха мах бир КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш юрта боахама болхлоша тIатеIа хьийгача къин.

Юртбоахама продукци алсамйоаккхача ший дакъа юкъедихьад Нохч-ГIалгIайчен юрта боахаме къахьегараша а. Паччахьалкхенга лаат, сом, баьцадараш, коартол, шекара свекла йохкара укх шера план а пятилетка кхаь шера эсданеш а кхоачашъяьй республико, вешта аьлча тIдуаргий фуи комсаци дIанкхача, практически кхаш леладара дерригача хьокхамашта. Иштта кхоачашъергья хьайбай продукце дерригa тайпаш кийчдара планаш а, хIаьта колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама производства объемаш яйсалгIа пятилетка шера юкъарчунца нийсйича 18 процент тIакхетаргья.

Республике чакхйоахаш я юртбоахама производствана интенсификаци яра, боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышлении интеграцеи ларда тIа специализаци концентрации дIахо дегIайоалаяра хьадда йола программа.

Дикка белгалъь я комсаш, баьцадараш, дуга, свекла, тхьамка леладара зонаш. Хьа а яь толаме болх беш я 20-нел совгIа боахамашта юкъера механизированни организации предприятии. Цар гома чу къаьгга хьегу концентраци специализаци, производство сихха дегIайоалаяра йола экономически торонаш.

Алкха цхьа масаш мара доаладергдац аз. Шийна чу 15 совхози, 4 консервни заводи, «Горплодоовощторги» чуйоагIача «Консервплодоовощ» яхача агропромышленни торгови объединене 1975 шераца нийсдича укх шера баьцадараш шозаннел совгIа даьха а даьхад кийча а даьд, соми консервашш — цаIаьзан ахазан гарга.

Торгови сете гIолла уж йохкилга дикка алсамдаьннад. Сомабаьцадарий продукци кIезагагIа йойташ потребителага дIаккачийтара декхар дикка аьттув боалаш кхоачашлу из хьалкхеяр, чакхьакар, йохкар ший бе доалача объединене.

Боахам леладара керда система толашагIен перспективни йолга практико бакъдаьд. Цу тайпара объединенеш хIанзе а хьаьй цхьайолча союзни республикашкен Российски Федерацe цхьацадолча краешка областашка.

Бакъда, агропромышленни торгови объединенеш болх дIахо дегIабоалабарон органаш тоабароя данза даргдоацаш дIадех планированеца, финансированеца, материально-технически Iалашо ярца дуззадення вахаро лоархIам бола дерригa делаш къестадергдола цхьа орган хьахоллилга. ХIаьта практике хул цхьа профиль йола объединени тайп-тайпарча министерствай кара йолаш. Масала, тхан кара я минпищепрома, Ставропольскияр — минлесхоза. Цунца дуззаденна продукци яккхара, йохкара, чакхьакара план кхаь ведомствагара йоагIаш хул, хьахул цаIаш дола делаш къестадеш йола параллельни специализированни организацеши ведомстваши.

Гуш да, юртбоахама производства шерра специализаци концентраци яро халкъа боахама дукхача ведомствайн отраслейн хьашташ вIашагIъуваш йолча объединеней балха нерда тайпара регулировани елга, цар бокъонаш декхараш законаца дIачIоагIделга дIадехаш хилар.

Новкъостий депутаташ! Новкъостий Н. К. Байбаковсе В. Ф. Гарбузовсе докладаша йийцача 1979 шера СССР экономически социальни дегIайоалаяра Паччахьалкхен планеи СССР Паччахьалкхен бюджетеи проекташа хьахьох партен халкъен хьашташ, экономика чIоагIа дегIайоалаяра, производства эффективность лакхъяра, Iилма-техническа прогресс лорда тIа къахьегамхой вахаре хьаа дIахо айдара тIаерзаь уж хилар. Цудухьа массава раьза а волаш хьаллоац уж планаш болхлой классо, колхозни ахархоша, халкъа интеллигенце.

ХIанз заводий, фабрикай, гIишлой, транспорта предприятей коллективаша Iомаю уж материалаш. Шерра баржаш латт хьатIадоагIача шера планаш кхоачашъяра кийчо еш беш бола болх.

Нохч-ГIалгIай АССР-гара хержача депутаташа тIадиларах планово-бюджетни отраслевойн комиссей тоадараш юкъе а хьош планий проекташ чIоагIъяра хьакъехьа предложени лу аз.

Новкъостий депутаташ! Нохч-ГIалгIай АССР — дукха йоккха йоаца дукхача къамех латта республика я. Вай мехка дерригача халкъаща вежарашка цхьоагIо а йолаш могаш вола даькъа юкъехьу цо КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеча. Из даькъа хаддаза доккхагIа хулаш доагIа, тхо оарцагIдахара йоккха вIиниш ю тхона эшаргйй проблемаш хаддаза терко а йоахо а еча парте Центральни Комитето, Советски правительства, новкъоста Л. И. Брежнева ше.

Республика къахьегамхоша хIанз а бIейхача безаца духа Къилбаседа Кавказа автономни республикай кулгалхоша город Грозне новкъост Л. И. Брежнев вIашагIхетар, цу хана Леонид Ильича республика экономика дIахо дегIайоалаяра хьакъехьа дукхха хьехамаш рекомендацеши елар. Уж чIоагIа хьинар айдеш тIаийцар берригача болхлоша, колхозхоша, интеллигенце. Уж кхоачашъяро гIо дар кхы а чIоагIагIа къахьегамен политически хьинар айдара, балха хIара участке, хIара болх беча моттиге хьадеха доагIар чIоагIа хьадехаран бехктокхам айбаран.

Из гIулакх дIачIоагIде гIерт тхо, пятилетка даьлагIча шера КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеча кхы а доккхагIа толамаш доахаргдолаш. ХIаьта тахан хархархой цIерагIа, республика берригача коммунистий цIерагIа муххаба сона КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеша дегаш айдаь болча Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша пятилетка къахьегама коталонаш ебаяра дерригa низаш тIадохийтаргхиларах КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета тешам бала. (Тlоврам ток).

ТIАЙОАГIАЧА БIАЬСТАННА ЛАЬРХIА

Республика колхозий совхозий кхаьна тIехьа кхача культураш чуийца, гурахьа дув лаат дIаднйна даьннад. ХIанз юрташкара механизатораш заьбь оахаш ба. 27 ноябрга кхаьчача хана боахамашка аьха даьннад 121 эзар гектар латта, е планагIа лаьрхIачох 72 процент. ДикагIа из болх вIаштIехьбаьккхаб Грозненски Наурски районий боахамашка — аьха даьннад 88 процент латта. Заьбь ахара план 75 процентал дукхагIа кхоачашъяьй Гудермесски, МалгIабика районашка.

Цхьабакъда, из мерардоацаш тIехьа даьннад заьбь оахилга цхьайолча районашка. Веденски района боахамашка 57 процент мара аьхац. Наьсарен районе — 46, Советски — 38, Ножай-Юртовски районе — 40 процент.

Ерригa республика хьаийцача хIанзчул тIехьагIа аха езаш я 47 эзар гектар заьбь, хIаьта тIеххьарча цхьан кIирагIа аьхар 12 эзар гектар мара яц. Наьсарен районе хIанзчул тIехьагIа аха езаш я ворхI эзар гектар заьбь, хIаьта дIадаьннача кIирагIа аьхар цхьа эзар гектар совгIа мара яц. Цу тайпарча «сухалца» дIахо а болх бойя, гаьна даргда заьбь оахилга. Из хилийта йиш яц, хIана аьлча тахан-кхоана яхар мо шелал оттаргья, тIаккха соцабе безарга из болх.

Юрташкарча къахьегамхой шортта торонаш я сихагIа еррига заьбь аьха яккха. Трактораша бу болх дикагIа вIаштIехьбаккхар да керттера декхар.

ДОККХАЛ ДЕ ХIАМА ДА.

Грозненски локомотивний депо ремонтин цехий болхлоша шоай уйлех теркама тIабахийта ювцаш я КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совете Президиума Председателa новкъоста Л. И. Брежнева КПСС ЦК ноябрьски Пленуме яь доклади СССР Лакхехьарча Совета сессе материалаши. Хьамсарча партен правительствaн халкъа хьал-торо товяра Iалашьяте чIоагIа йоакхо елга хьахьох цар.

— Оаха доккхал ду советски наькъа дегIауха хьашташ кхоачашдара, цар хьал-торо товяра вай мехка чакхдоахача гIулакхех, — аьлар дизельно-заготовительни цеха мастера Хажиев Аьхьмада. — ЦIаьнха а доккхал ду оаха вай Даьхен низ тIа-тIа чIоагIлуш латташ хилараx.

Шийна хьалхашка латта декхараш дизза кхоачаш а деш хьинаре къахьегаш я тха коллектив. Ханал хьалхе лакха дикал йолаш дIател цо сборочни цехашта еррига продукци. Из да цеха болхлоша новкъоста Л. И. Брежнева КПСС ЦК ноябрьски Пленуме даьча къамаьлан СССР Лакхехьарча Совета сессе материалашта лупп дола жоп. Шоай хьинари низ кхо ца беш къа а хьегаш, локомотиваша ремонт яра задани хаьна хьалха кхоачашъергхилараx дог тийша ба уж.

Уйла чIоагIа тIаяхийта Iомаю новкъоста Л. И. Брежнева КПСС ЦК ноябрьски Пленуме яь доклад депо эксплуатаце цеха болхлоши а. Из боккха лоархIам бола документ чIоагIа къоабалдаь хьий а лаьца, кхы а дикагIа къахьега дош делнад хIара локомотивни бригадо. Доагори электроэнергии кхоара тIехьара социалистически яхь тIа-тIа шерагIа яржаш латт локомотивни бригадашта юкъе. ХIара бригада кхомбарк чота тIа да цхьацца тони кходаь доагори эзараш киловатт-сахьат электроэнергии.

Г. АНОХОВ.

Даьча къамаьла юкъе укх тайпара мугIараш да: «Iаьржечи сийрда бесаш долеи металлурги, мехкдаьтта, газови кIоран промышленность дегIайоалаелга Iалашдара кхаь шера дIадахийтад 50 миллиард сомал совгIа», аьнна. ХIаьта дIахо йодача хана цу гIулакха хьожаде лаьрхIа ахча кхы а дукхагIа да. Тхона, мехкдаьттен газови промышленноста болхлошта цунца дуззаденна Iалаьмате бехктокхаме декхар хьалхашка отт цу ахчах биззa пайда эцара даьлье. Дукха шин хьинари дIалургда оаха мехка доагорца дола хьаштaш дизза кхоачашдар духьа производства торонеш биззa пайда эцара, производства эффективности балха дикали лакхъяра.

Укх деношка проектни кIоаргалга (5660 метр) — дIакхаьчад тха бурув. Къахьегама овсарле, бурув тохара сухал лакхъяра, технологически процессаш цхьана таръяра, технологе хьалха латтача методех пайда эцара чотагIа хIанал 20 ди хьалха бурув теха даьлар тхо цу скважинана. План 60 йолча бурув тохаш яьнха ха 69 процент хилар. ХIанз скважина эксплуатаце дIаяла кийчъеш я бригада.

БОККХАЧА БЕЗАМЦА

Тха штате воацача корреспондентаца къамаьл деш Старогрозненски бурув тохара балхий управлене № 14 йолча «Минеральная» яхача буровой бурувдеттачо Бисултанов Саим Дагаевича аьлар:

— Тха бригаде мел волчо чIоагIа хьашт долаш йийшай непайоазон тIа аранина КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa новкъоста Леонид Ильич Брежнева яь доклади КПСС ЦК ноябрьски Пленума материалаши. Боарам боацаш дог айдена да тхо укх пятилетка кхаь шера вай Даьхен экономика сел чIоагIъенна, дегIаена дIаоттарах. Леонид Ильич Брежнева

ТЕРКАМ ТIАБАХИЙТА

Тха коллективо чIоагIа теркам тIабахийта беш укх деношка хиннача КПСС ЦК Пленумо тIаийца соцам, цига КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл, ийсазлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совета иттлагIча сессе материалаш. Вайх хIаранена ший сийлахь йоккхача Даьхенах курал кийташ, тIадоагIача шера цо яккха лерхIача кердача лакхаленах доккхал дайташ да Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл.

Промышленносте, юрта боахаме Iилма дегIадоаладеча геттара доккхий хIамаш карагIдьннад Советий Мехка укх пятилетка кхаь шера.

Из боккха толам боаккхача шийна могаш дола дакъа юкъедихьад тха треста болхлоша а. Масала, товарооборотех шоаш кийчъяь продукци маьхала яккхарен итт бетта планаш кхоачашъяьй оаха. Пайда бара план шозза гаргга тIеххоачашъяьй. Экономически болх лерттIа вIаштIехьбаккхарах издержкашта кхомбе торо хиннай.

Бакъда, болхлой столовешка хIанз а кIезига дац кхоачамбоацараш. Моттигаш нийслу кхача чам боацаш кийчбеш, наха гIулакх дара культура лоха йолаш. Уж дIадахара тIаберзабаьб оаха тхоай болх.

М. МЕДОВ,
Грозненски столовой треста керттера бухгалтер.

Совхоза-техникума хьайбаш леладераш Наьсарен районе хьалхарчарех моттиг лелаеш хьабоагIа укх тIеххьарча шерашка. Пятилетка кхоалагIча шера а да ферма коллектива толамаш иштта дика. Цо 27 ноябре кхоачашъяьй паччахьалкхенга шура йохкара план: из дий тIаккхоачаш дIаеннай 278 тони шура, шера планагIа 276 тони йоагIача, кIаьта яьккхай 337 тони е планагIа йоагIачул 17 тони дукхагIа.

Паччахьалкхенна дIалуш йола шура цхьоалагIча классах я.

Шура дукхагIа яккхаран цун дикал лакхъяран тIехьа къовсам лоаттабаь Iац хьайбаш леладераш, цар иштта яхь лелаю дукхагIа доахан дебадара, ферма помещенешка а коа а санитарни хьал доагIача тайпара хилийтара, доакъар кхом болаши хьайбаша дикагIа дуаргдолча тайпарен царна дIадехкара тIехьа.

Цуьга хьежжа да хьокхамаш а. Доахаина осемененин яра план тIехкхоачашъяьй цхьайтта бетта — планагIа 265 Iатта осеменени е езача 270 Iатта яьй из; хIаьта цу юкъа 172 Iаса даьд ферме — планагIа лаьрхIачул пиъ дукхагIа.

Шера ялкха йоагIачул дукхагIа цхьайтта бетта шура яьккхай дукхагIболча доярдкаша. Масала, Юнусова Яхас 2210 килограмм яьккхай цхьайтта бетта хIара Iаттагара, планагIа 1750 килограмм йоагIача, цул дукха тIехьайнсаяц Гандарова Лоди.

Доакъара лоархIам дика бовз совхоза-техникума хьайбаш леладераштa. Цар кIезига я аьхки хьайбаш доажаде моттигаш, йол хьакха цоваш. Цудухьа хIара килограмма кхом бу укхаза. Доал дика делга ховргдолаш картал чухьнахьа ферма коа латт дика аргIаш даь йол, кепатеха ча. Иштта ферма коа лаьттах еллай хьажкIий силос, кердача, ловсаръяхайна баьций сенаж.

Цхьа дезал санна барт тайна я ферма коллектив. Тха корреспондента Плиев Идриса сурта тIа шоала гу совхоза-техникума Яндарерча ферма болхлой: доахаянта хьожаш йола Даурбекова Маликат (аьрдехьаръяр), дикагIбола дояркаш Юнусова Яхея Гандарова Лодин, юкъервар — зоотехник Кансигов Мурад.

Д. ХАКИМОВ.

ХIАМА ХЬАКХОЛЛАРА КЕРДАЧА МУЛАШКА

ИЙСАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ИТТЛАГIА СЕССИ

(Кхетадоалар. Доладуьйр 1-ча агIо тIа).

30-ча ноябре палатий шоай къаьсттаче заседанешка дIахо дихьар 1979 шера СССР экономически социальни дегIайоалара Паччахьалкхен плана, 1979 шерарча Паччахьалкхен бюджета проекташ юкъарта.

Союза Совете

Цу дийнахьа сессе болх дIадолабелар Союза Совета заседанеца.

Депутаташех хьалхашех чIоагIа тIоаргаш а детташ тIайицар новкъостий Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, М. А. Суслов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, Я. П. Рябов, М. С. Горбачев.

Заседане председателал деш ва Союза Совета председатель А. П. Шитиков.

Докладаш ювцаш къамаьлаш дир Казахстана КП Къилбаседа-Казахстански обкома хьалхарча секретара депутата В. П. Демиденкос, Белорусски ССР Министрий Совета председатела депутата Т. Я. Киселева, Туркменски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела депутата А. М. Клычева, ВЦСПС секретара депутата А. В. Викторова, Узбекистана КП Кашкадарьински обкома хьалхарча секретара депутата Р. Г. Гаипова, Латвийски ССР «Накотне» яхача колхоза председатела депутата А. Э. Чиксте, парте Волгоградски обкома хьалхарча секретара депутата Л. С. Кулиниченкос, Алтайски трактораш еча объединена генеральни директора депутата М. И. Воронина, КПСС Ивановски обкома хьалхарча секретара депутата В. Г. Клюева, Саратовски областа КПСС Новоузенски райкома хьалхарча секретара депутата В. А. Усова.

Союза Совето цу тIехь чакхъяьхар ден повестка шоллагIчен кхоалагIчен дешаех йола пренеш.

1979 шера СССР экономически социальни дегIайоалара Паччахьалкхен планех 1978 шера СССР экономически социальни дегIайоалара Паччахьалкхен плая кхоачашъяра лелаеч хьакъехьарча дешах юххера а дош аьлар СССР Министрий Совета Председатела заместитела, СССР Госплана председатела депутата Н. К. Байбакова.

1979 шера СССР Паччахьалкхен бюджетех 1977 шерара СССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъяран хьакъехьарча дешах юххера а дош аьлар СССР финансий министра депутата В. Ф. Гарбузова.

Къамий Совете

Къамий Совета заседане депутаташех хьалхашех тIоараш детташ тIайицар новкъостий А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Д. Ф. Усти-[redacted] В. В. Кузнецов, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.

Председателал деш ва Къамий Совета председатель В. П. Рубен.

Докладаш ювцаш къамаьлаш дир Литовски ССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела депутата К. И. Кайриса, Киргизе Компарте Иссык-Кульски обкома хьалхарча секретара депутата А. Д. Дуйшеева, Узбекски ССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела депутата М. О. Мурадова, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара депутата А. В. Власова, Таджикски ССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела депутата В. К. Новичкова, Эстонски ССР Вильянски районни юртбоахама хозрасчетни объединене председатела депутата Ю. Р. Рауда, Башкирски АССР Министрий Совета председатела депутата З. Ш. Ахмадиева, СССР Iилмай Академе Сибирски отделене Якутски филиала Президиума председатела депутата Н. В. Черского, Татарски АССР Министрий Совета Председатела депутата Г. И. Усманова, Мордовски АССР ункхцIено лоралра министерства керттерча педиатра депутата З. А. Чикунова.

Къамий Совето чакхдаьккхар ден повестка шоллагIчен кхоалагIчен дешашта пренеш елга.

1979 шера СССР экономически социальни дегIайоалара Паччахьалкхен планех 1978 шера СССР экономически социальни дегIайоалара Паччахьалкхен план кхоачашъяра лелаеч дешa хьакъехьа юххера дош аьлар СССР Министрий Совета Председатела заместитела, СССР Госплана председатела депутата Н. К. Байбакова.

1979 шерарча СССР Паччахьалкхен бюджетех 1977 шерара СССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъяран деша хьакъехьа юххера дош аьлар СССР финансий министра депутата В. Гарбузова.

* * *

Пятилетка кхоалагIча шера советски халкъо доахача толамех доккхал деш, кердача карагIдувлараш уж дебаде шоаш лаьрхIа хилар хьахьокхаш да депутаташа ду къамаьлаш. Берригача советски наьха цIерагIа хьалкъо кержараша чIоагIа къоабал а ю уьл а лоац сессел хьалха хиннача ЦК Пленума решенеш, новкъоста Л. И. Брежнева Пленуме даьча къамаьлацара положенеш выводаш. КарагIдаьиначоа массе оагIораха, кIоргга анализ а еш, депутаташа чIоагIа хьашт долаш дувц пятилетка диълагIча шера мехка хьалхашка латта декхараш, уж кхоачашдарга дуга наькъаш. Сессе трибуна тIара хьакхайкаю экономически дегIоахара кхоачамех кхы а бизза гIа пайда эцара. Балха эффективности динали дIахо лакхъяра тIаерзаь хоадам боллаш йола предложенеш.

Пренешка къамаьлаш деча партийни, советски, профсоюзни балхахоша, министраша, предприятей кулгалхоша, промышленностех юрта боахамех хьалхалаттараша хьахьокх иттлагIча пятилетка заданеш чакхъяхаре лоархIамe звено йола 1979 шера план кхоачаш тIехкхоачаш ергхларах шоаш чIоагIа тешаш хилар. Кердача толамий лард — советски общества мах баь варгвоаца политически капитал йола партел халкъех цхьоагIо.

Шеко йоццаш плаваш кхоачашъелга, белгалдоах депутаташа, хIара къахьегама коллективаш цун кулгалхойи лоархIамe паччахьалкхен декхар а балха динала хьожаш а ба. Боахама доал деча органий, болхлой, колхохой, инженерно-техническ балхахой низ тIаберзабе беза производства эффективность лакхъяра, кIаьд ца луш боахама чура тоторонаш лехарим уж оарцагIъяхарии. Боахаме ерригача звеньяшка кхом барае хьурмат дараж тIехьа, продукцега шийга дIадодар кIезигдара, массе оагIорахьара къахьегама оасарле лакхъяра тIехьа тIатеIIа къовсам лоаттабелга дIадоарикадс, доал ца деш, кхом ца беш хилар дIадаккха деза.

Хьинаре а юрта болаш а ювц депутаташа Паччахьалкхен план. СССР 50 шу дизара цIерагIча Чайковски даьре кIадай комбината ткачихас (Пермски область) И. Зуйкинас, иштта, шоай предприяте цехех масал а доаладеш дийцар продукце диналл лакхъяра тIехьа къахьегама коллективаша къовсам миштта лоаттабу, мел кхоачамаш долаш а производствени подразделенеш.

Юрта боахам боарра магIа дегIакхувлар, цун дерригача доаьхой эффективность лакхъяр, халкъа вахара хьал дIахо а тоадара мохк кхачанцех юртбоахама бедалцен Iалашбар керттера декхар да аьйна белгалдаьча КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеш практически кхоачашъю шу хургда хьетIадовгIача шерах, йоахар ораторашa.

Эттара хьалха баьккхача целинникашара эстафета дIалийцача ноахала цIерагIа къамаьл даьча Казахстана Кустанайски областа «Харьковский» совхоза трактористка К. Дошимбаевас дийцар казахстански миллиард пунт ялат доаккхача кагирхопа лаьцача дакъах. Уих шера Прибалтике эттача Iалаьмате воча хаоттама хьалашца ювзаенка халонаш эша миштa ю дийцар «Накотне» яхача латвийски колхоза председатела А. Чиксте. ХIанз юрташкарча къахьегамхоша ханнахьа техника бIаьстанна кийтъяра, хьайбаш Iангара дахара деррига шоай низаш тIадахийтад. Лаьтта леладеча къахьегама оасарле лакхъяра чIоагIа аьттув болаш я шерагIа моттиг хьалоацаш йолеш сиха лелаш йолеш техника. Аграрни производстве специализаци концентраци яра, индустриальни технологига довлара парте лаьцача наькъа Iалаьмате боккхача лоархIамах дийцар Молдаве Суворовски района колхозий совета механизацен электрификацен объединене бригадира С. Лунгус.

Хьалхарча оргIаша электроэнергетика, мехкдаьтта, газовик, кIоран, целлюлозно - каьхата доакъош, чкъаьран промышленность, гIишлон материал хьаeага а доаладеш СибарегIени ГIаьнарча Малхбоалени экономика сиха дегIайоалара боккха теркам тIабехийтар сессе. РСФСР-чул дуккагIа промышленни продукце боарам тIаккхетаргба СибарегIени ГIаьнарча Малхбоалени районашца. Капитальни гIишлош елга, транспорта болх, городаш, районий центраш, юрташи болхлой поселкаши тоаяра тIаерзаь хоадамболлаш йола предложенеш телар депутаташа.

Дукхача къамаьл даьраша белгалдоахар къахьегамхой творчески инициатива чIоагIа хьаллаца езаш хилар. Кхоачамдо лоархIамo

чIоагIагIа тIаерзаь, шерагIа йоаржаь лелаю хIанз социалистически яхь. Из миштa долга хьагойт СССР кердача Конституце хьалхара шу дизара сийна лелаьча къахьегама вахта итогаша.

1979 шера паччахьалкхен плани паччахьалкхен бюджети чIоагIъе, яхаш предложенеш телар ораторашa.

Депутаташа барт болаш тIайицар 1979 шера СССР экономически социальни дегIайоалара Паччахьалкхен плана хьакъехьара закон. СССР Лакхехьарча Совето иштта тIайийцар 1978 шера СССР экономически социальни дегIайоалара Паччахьалкхен план кхоачашъяра лелаеш болx социал.

Сессе чIоагIийр 1979 шерара СССР Паччахьалкхен бюджет. ХIаьта тIайицар 1979 шерарча СССР Паччахьалкхен бюджета хьакъехьара закон. Союза Советен Къамий Советен комиссеша яь воправаш теркал а еш доходаш 269 214 296 эзар соми расходаш 268.933.808 эзар соми йола, доходаш расходел 280.488 эзар сом дуккагIа йола 1979 шерара СССР Паччахьалкхен бюджет чIоагIийр. Иштта тIайийцар 1977 шера СССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъяра хьакъехьара отчет чIоагIъярах бола социам.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара М. П. Георгадзе доклада гIа сессе чIоагIдир СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш, хIаьта доагIдоагIаш дола законаш содамаш тIайийцар.

* * *

МОСКВА. (ТАСС). 1 декабре шиъ болх чакхбаьккхар ийсазлагIа херждача СССР Лакхехьарча Совета иттлагIча сессе.

Цу дийнахьа Союза Советен Къамий Советен цхьана шоллагIа заседани хилар.

Геттара чIоагIа, дIаьхлаь тIоараш детташ бевбаь тIайицар депутаташех хьалхашех новкъостий: Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, Э. А. Шеварднадзе, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов, К. В. Русаков, М. С. Горбачев.

СССР гражданствах долча СССР Закона проекта хьакъехьа доклад йир СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела хьалхарча заместитела депутата В. В. Кузнецова. Закона проекта керттерча чулоацамах дийцачул тIехьагIа, докладчико белгалдаьккхар гражданствах дола Закон тIаэцар вай законодательства дIахо тоадара социалистически правопорядок чIоагIъяра хьакъехьара КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеча, СССР кердача Конституце положенеш практически кхоачашъеча, советски гражданий бокъоний тешаме гаранти хилара тIехьа боккха лоархIам болаш да.

Цул тIехьагIа пренеш хилар. Депутаташа предложенеш кхийлар шоашка ювца хьачуенна Закона проект чIоагIъе аьнна.

Сессе тIайицар СССР гражданствах дола СССР Закон.

(ТАСС).

КОМСОМОЛА ПРЕМЕ ЛАУРЕАТАШ БЕБАШ БА

Самардийнахьа республикански тевиклий театре чIоагIа эзъеш дIаелар 1978 шерара республика Ленински комсомола премеш.

Уих шера лауреатий цIераш яьхар профтехобразоване управлене «Нийсархо» яхача халкъа хелхара ансамблош сердалон республикански ЦIен халкъа театра коллективаш. Уж шаккхе коллектив вай республике меттел кхыча дукхача моттигашка а йовзаш езаш я, хIана аьлча цар кхоллам кIоргген дега къоабалбеш хьамсарен болацдаь.

Иштта, дукха ха йоацаш театр даха хилар Ленинграде. Цигарча зрителаша беза хьаьший баь тIайицар грозненцаш, дукха совгIаташ а делар акхарна. ХIаьта «Нийсархо» яха ансамбль хиннай уих шера Скандинавски мехкашка яха. шоай кхоллам цигарча наха бовзийташ.

Комсомола обкома бюро цIерагIа лауреаташта лоаца а боаккхаш ВЛКСМ обкома секретара С. Егорова театра художествени кулгалхочоа Реутов Владимирал, халкъа ансамбла кулгалхоча Нохч-ГIалгIай искусствай заслуженни деятеля Ибрагимов Руслана. Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артиста Януркаев Сайд-Эмина дIаделар лауреатий знакаши дипломаши.

Лауреаташ дагъъала бувцаш къамаьл дир Нохч-ГIалгIай АССР культура министра заместитела Т. М. Ахматхановаси, республика Ленински комсомола преме эггара хьалхарча лауреата Нохч-ГIалгIай АССР халкъа артисткас Надеждина Нонная. Нурадилов Ханпаший цIерагIча паччахьалкхен театра литературни дакъа заведующе Берсанукаева Хедаси.

Цул тIехьагIа шоай говзал гойташ доккха концерт оттадир комсомола преме лауреаташа.

Бек АБАДИЕВ.

ЛАЬТТАН КIАЛАРЧА ХИХ ПАЙДА ЭЦА

Республика ерригача районашка ба «Чеченингушводстроя» мелиораторaш. Юртарча наха ма-эшша хьастара хий хургдолаш, артезиански скважинаш йоахаш, хия проводаш еш латт.

Цу хьакъехьа боккха болх чакхбаьккхаб Лещев Анатолий керте латтача дIа-юха лелача механизировании колонна коллективо. Айдсиначa хьинарца гIьахьегар бехьан долаш цхьайтта бетта план ханал хьалха кхоачашйир цар. Шу долладелча денз 50 километр турбашка гIоала хий а дулаш. 9 артезиански гIув яьккхай.

Чаккхдоалаш латт бакача нахал хьайбаш лeладеча фермаштен лаьрхIа хий дилара балаш Наьсарен района «40 лет Октября», Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» яхача совхозашка. Иштта зIаммигача АтагIа йистейоалаш латт ворхI километр хин провод. ХIаьта Петропавловски станице хьалъеш латт хий дIадехка комплексе. ХIанзле цу комплексера 14 километр хий деллад Ильиновски станице а. Цу тайпара 17 километрга кхоачаш хий дилла бовла боаккх Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхозе.

Тешаме ала йиш я КПСС ЦК июльски Пленума решенешта «Чеченингушводстрой» мелиоратораша гIулакхаца жоп лулга.

Я. БУВНЕНКО.

Звездни городоке СССР летчикаша-космонавташа Казахски ССР юртбоахаме хьалхалаттарацита дIаелар юртбоахама производствечa социалистически яхье котъалийнача дикагIйолча колхоздий, совхозий бригадаштен звеньяштен тела отталь Ю. Гагарина цIерагIа вымпелаш.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа): хьункъам баккхара тIехьа къовсам лоаттабеш социалистически яхье котбаьнна бола юртбоахама производстве хьалхалаттараш — Кокчетавски областерча «Балихановский» совхоза механизатор Н. Н. Нугманов, Целиноградски областерча «Шуйский» ялата совхоза тракторно-кхаш леладеча бригада бригадир, Л. И. Брежнева шиъ «Целина» яхача книжка тIа аьлла ма хиллара «цIи хеза болча эггара хьалхарча целиннех» цаI, Социалистически Къахьегама Турпал М. Е. Довжик, Кокчетавски областерча «Ульгули» яхача совхоза тракторни бригада бригадир Социалистически Къахьегама Турпал Н. Ш. Бактаев СССР летчикаца-космонавтаца, Советски Союза шозза Турпалца авиаце генерал-лейтенантаца В. А. Шаталовца цхьана.

ТАСС фотохроника.

ХIАНА КIЕЗИГЪЕННАЙ ШУРА ЦIАЬХХА?..

«Грозненский молочный» совхоза директора нов. Г. А. Петросова кабинете соцарча новкъоста — юртбоахама продукташ кийчъяран цар дикален Паччахьалкхен инспекце Грозненски района воккхагIволча инспектора Х. Х. Плиева — хаттар:

— ХIана лохъенна шура цIаьхха, фуд бахьан? IуйрийнA ворхI сахьат даьлча телефон техаи сога райкома секретара из бахьан тахна аьнна.

— ХIанз болхаш бар цига специалисташ, цхьоалагIча отделене цхьан ферме лохъеннай из 178 килограмм, бахьан уих сахьате ховрда вайна, — аьлар директора. ТIаккха бехказа вала гIерташ санна тIатехар:

— Цхьанна а кулгалхочо лохдолийтаргдий шуй балха... килограмм... гIулакх?! Низ дIаккхоачаш-м кIезигъеннац из...

Хьалхарча дешашта баккъувра директор: совхоза центральни усадьбе тхо сеца ча хана шоай машина тIаховшаш бар боахама керттера зоотехник Вараев Адами ветеринарни лор Хурдаев Салмани. Оаха юхаберзабир уж тхоаца, дIадихьа гIулакх къоастаде.

Юххера а хаддаш дола жоп лаха деза моттиг — ферма яр. цига дахар тхо. Ши бригада я цхьоалагIча отделене. Тха гIулакх дукхагIа № 2 йолча бригаде да, цига воагIа лел гIулакхаш.

Цхьайтта сахьат даьннача хана доахална силос юлаш боахи цхьаболa доярнаш, цхьаболчар доахан шовшта йоагIар йиа а даьннад. Хьайбаш дизан цIенеи да паггахьа бежан ца лаьрхIача. Гуш да царна дог лазача болхлой кулгаш тIалаттилга.

Оаха хаттар дIа а далехьа доаркай шоай хилар тхоцарча зоотехникагара дIадехa хIамаш. Хадашева Марема, Чокаева Заргана, Салангиреева Заргана йоах:

— Тхона цIенхаштта новкъостал эш. Юкъе йовкъаш а ца деллийташ рационагIа доагIа доакъар, барда лоаттабе беза доахани. Из цхьан дийнахьа бахь, нокх дийнахьа бахьац, хIаьта бардага даьннача доахана из ца хилча шура лаьгIъю...

Отделене управляюще Моймрыков Михаила бакьду доаркаша яхар. Тхо хиннача хьалхарча дийнахьа, 26 ноябре, барда бенабац ферме, кIирандийнахьа ше шийна мукъа ди а дaь цIагIа Iийнав из кхухьаш вола шофер. Цул хьалхарча дийнахьа бенар беррига а цхьоалагIча бригада доахана дIамолабаьб, шанкхе бригада цхьан ферме, цхьан коа яле а.

— Шофер а машин а тха бригадера я, — йоах дитарча бригадира Манаев Абохьасана, — тха доахан Iалашделга цун декхар да.

Ваккьува бригадир, цун а деза ший балха жоп дала. ТIаккха малав шоллагIча бригада доахаш из гIулакх дергдар?

— Еха хиннай барда кхукъаш йола цхьа машин, — йоах зоотехника Вараева.

Ше-шегIа отт укхаза хаттар: миштa йитей массеха бIаь бежан дола ферма цхьан машинах тийша, хIана тоалъц ехар, ди а бийса а ца къовсаш?!

Ноябрь бетта доаркаша баьча балхага хьежача бIаргагу, барда боацаш дисача денощка хIара доахана группах йоккх денощкарчул 15—20 килограмм кIезигагIа шура лулга. Масала, лакхе цIи яьккхача Салангиреева Заргана хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 96—100 килограмм шура йоаккх ший доахана грушагара, хIаьта барда боацаш дисача денощка 86—87 килограмм мара яккхац. Иштта хиннад ноябрь бетта хьалхарча диъ дийнахьа, 13—15-ча ноябре. Извамо сурт ди Чокаевай, Хадашевай, кхыча доаркай балхага хьежача а. Доахан чудоахкача база чу оенех хьалтеха доалл хьайбаш леладерий социалистически декхараш, балха хьокхамаш тIадола улг. Цу тIа я уж цифраш.

Барда ца хиларал совгIа, рационагIа йоагIача боарамех концентраташ а еннал доахнина цу денощка. «Кхоачаденнадар фермера ялат» аьлча кIалхара ваьлар цунах бригадир Карнукаев Або. Хьа ца оале а гуш да, шоаттдийнахьен кIирандийнахьен кхыча денощка еш йола йоакхо ца еш доахен дита хилар.

ХьалхагIа зIаммига мара ца хийтта бахьанаш хьагул а даь кIаьагIтехача, гучадалар из дош парте райкомо найса теркалдаьлга. Вахарца дувзаденна дола дош, мелла зIаммига из дале а, ший теркама, тIахьожама кIал лоаттаделга — партийни доален кулгалдарен стиль я, цо дIадехар да.

Из теркамн райкомо боахамашта хьалхашка уттаду декхараши кхы а къьагагIа гучадоал цхьайолча цифрашка хьежача. Ерригача республике паччахьалкхена дIалуш йолча шурех дъалагIа данъа совгIа, е 28 процент Грозненски района боахамаша йоаккхаш я, хIаьта дулх — 17 процент да. ХIаьта района боахамашта юкъе зIаммига данъа кхачац «Грозненский молочный» совхозага. Цу боахаме 6 эзар гаргга бежаний 16 эзар совгIа хьаккен я. Шера планагIа паччахьалкхенга цо дохка дезаш да 1410 тонн дулх, 5360 тонн шура.

Хьалхашна оттадаьча декхарех шоаш лоархIабелга хьагайтад совхоза хьайбаш леладераша: Сийлахь-боккхача Октябра 61 шу дизача денна районе хьалхарчарца рапорт делар цар шера йоагIа шура йоахара план тIехкхоачашъярах.

Совхоза доярнашта юкъе дукха ба пятилетка кхоалагIча шера шоаш тIайийца социалистически декхараш хьоттехьа а кхоачашдаьн хIанз тIадоагIача шера чотах къахьегаш бола нах. Масала, комсомольско-каргирхой фермерча Айгумова Мархас хIара Iаттагара итт бетта яьккхай 3622 килограмм, планагIа 2100 килограмм йоагIача; Чентамирова Хасбикас — 3451, Шамиева Асмарта — 3360, Ханзалатова Элиеас — 2843, Шахбулатова Рукьета — 2428 килограмм, иштта кхычер а.

Шийга хьалагIа хинна... шура... доахан кхыча доаркаре дIа а денна, духхьашха дахкача къонача доахана группа хьанийцай Салангиреева Заргана. Из деш дукха хилац доаркаш, хIана аьлча хьайоаккхача шурийга хьежжа да цо эца алапи а.

Цу тайпара, хьайбаш леладерий коллективе я хьалха латт опыт а хьинар дола къахьегамхой а. Цар республике хьалхарчарца хьалаьцад Шелковской районерча «Красный пахарь» яхача колхоза хьайбаш леладераша шу долалуча хана даь кхайкарал.

Совхоза механизатораша кхыча болхлошен дика йоакхо яьй уих шера хьайбай боахама. Iалашъяьй 4 эзар тонн гаргга йол, 4832 тонн ча, шин планал совгIа — 7936 тонн сенаж, 33,5 эзар тонн силос, планагIа 21,5 эзар тонн йоагIача, 8,6 эзар тонн концентраташ.

Моральни материальни стимулий лоархIам боаваш пайда эц царех совхозе. ХIара бетта иттлагIча дийнахьа белгалдоаккх «Хьайбаш леладечуя ди». Цига ю бетта баьча балха итогаш, торжествени хьале дIакхайкабу хьалхара моттигаш яьхараш, совгIаташ а луш.

Хьайбаш тоаденнеп спортта продукци луш хургдолча тайпара отталый зоотехникаша рацион. Из бокъонца царга дIа ца кхоачача хана нийслу тхо даха хинар санна дола бахьанаш.

Тхо къастача хана дош делар совхоза а отделене а кулгалхоша: гаргарча шин дийнахьа хьайбай боахама болх ший массаэрча лар тIа бaргхилара тIадоагIача шера чотах итташ тоннаш шура Даьхенна шоаш дIалургхилараха.

Теша безам боагIа цар дешах.

З. ДАУРБЕКОВ.

Нов. В. Б. ВИНОГРАДОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР IИЛМА НАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Iилма дегIадоаладеча доккхий гIулакхаш карагIдувларах, дуккхача шераша республика халкъа дешаре йоккха гоазал йола кадраш кийчъеча бераьте болх барах, общественно-политически вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Iилма заслуженни деятель яха сийлен цIи лойла нов. Виноградов Виталий Борисовичa — Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета дерригъюкъарча историе кафедра профессора, исторически Iилмай доктора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума [redacted] И. ПРАВИКЬКИН.

г. Грозный.

1978 шу, 24 ноябрь.

ДОГ ГIОЗДОАККХА ТОЛАМ

Хьинар айденна къахье-скважинашта ремонт яьйташ ба «Старогрознефть» НГДУ капитальни лаьттанна кIалхарен ремонт еча цеха болхлой. Пятилетка кхоалагIча шера цар лаьрхIадар 23 кIоаргачох тIехкIоаргачен скважиннана ремонт е. Иштта 46 кIоаргa насосни скважинашка текущи ремонт е.

Социалистически яхь а лелаеш бригадаша, сменаша, цхьаццаболча ремонтникаша уих шера итт бетта планагIа 20 мара йоацача 21 кIоаргачен тIехкIоаргачен скважинашта ремонт яьй, хIаьта текущи ремонт планагIа 47 скважиннана е езаш мара йоацача 61 скважинна яьй.

№ 1 йола «Минеральная» яха скважина, йиллача хенал дуккха хьалха ремонт яь а лаьккха кIедж еттача скважинашта юкъейнхьай.

Ремонтникий а мехкдаьтта доахарий а дог гIоздоаккхаш, скважина йолаеннай ден-бус 200 тонн гаргга цIена лаккерча мелашкара мехкдаьтта тела.

А. ТИЩЕНКО.

Г. ОБНИНСК (Калужски область). Радиоактивационни методах радиоактивни изотопаш хьаяра йола Iилман методаш кхоачашъеш я физико-энергетически института циклотронни изотопий отдел.

Iилмо кийтъяьча методех хьахиннар сихха а эффективно а радиоизотопни продукци хьаяра процессана юкъекхувa.

Циклотронни изотопий отдела балхах практически хьахулаш дар — из да 58 тайпара радиоизотопаш арахецари промышленни масштабе излучений тайп-тайпара источникаш хьаяри. ТIехьарча итт шера радиоизотопни продукци арахецала 4,3-зза лакхденнад. Цу юкъа керттерча радиоизотопий маьхаш юкъера лаьрхIача 20 процент лохденнад. Дикa дукхагIа йола продукци экспортагIа дIаухийташ я.

Изотопий продукце шин тайпана паччахьалкхен дикала Знак еннай. Уж я кадмий-109 яха излучене источникаши хьакъоастаьь кобальт-57 яха радиоактивни изотопи.

СУРТА ТIА: циклотрона керттерча зале.

О. КУЗЬМИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

ИТТ ЭЗАРЛАГIЪЯР

«Красный молот» завода кхоалагIа цеха сборочни участке дукха латт «9Т» яха насосаш. Предприятерча художника царех цхьанне тIа яздаьд «итт эзарлагIъяр» аьнна.

Уих денощка цу участке хадданза хьаухаш бар заводера болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах. Цар боккха къахьегама толам баккхарца даьгъаьла бийцар Ерошенко Владимир Иванович керте латтача бригадера болхлой. Къахьегама ветеранаш Г. С. Нигматулин, М. И. Корниенко, Л. Л. Гордиенко, бригадир ше, кхыбараш чIоагIа кхаъ хинна бар цу гIулакхах. Ткъо шу совгIа ха я насосаш вIашагIъехнаш уж бола, цар новкъосталца цементаж ю мехкдаьттаж газови скважинашта.

Лакхе белгалъяьккха буровой насосаш вай мехка дуккхьал «Красный молот» заводе мара кийчъеш яц. «КМ» марках йола цементировочни агрегаташ вай советски мехкдаьттахошта яйза ца Iеш, дунен тIарча дукхачарна йовзаш цар дика лоархIаши я. Шоаш баьккхача къахьегама толамо дог гIоздаьккхача слесараша-сборщикаша, вай мехка хьалхалаттача предприятеша санна, укхе шера програма кхоачашъе лаьрхIад диъ шера.

Завода керттерча конструктора заместитела А. Д. Одиноченкос дувц:

— Насосаш - юбилярал хьалха арахецаш хиннай массех моделах йола насосаш «1Т», 2Т», «4Т», «6Т». ХIанзара «9Т» яха насосаш заводе арахец 1957 шера денз. Цу шерашна цкъа санна массекказа модернизаци еш хийцай уж. Хийцай насоса станинаш, гидравлически дакъа. Цу лоархIамеча балхашца дикка дакъа лаьцад предприятерча керттерчарех цаI волча конструктора С. К. Охонькос.

ХIанз тха заводе арахецача «9Т» яхача насоса мог мехкдаьтта тIоанашта 320 атмосфер низ тIалоаттабе. Цун къахьегама оасарле секунда 22 килограммага кхоач. ЦхьоалагIча категорех арахецаргйолаш аттестаци яь а я из насос.

К. ТИМОФЕЕВ.

БРИГАДА ОПЫТАХ

«Сунжанефть» НГДУ коллективо доахача толамашка дукха дакъа лоац мастера А. М. Махнычева куьйгалдеча скважинашта капитальни ремонт еча бригадо коллективо.

Цу бригадо пятилетки шин шера план 113,3 процент кхочашъяьй, планагIа 12 скважина мара йоацача 16 скважина болх бе йола а йолийташ. Иштта 13 скважинашна хенал хьалха ремонт яьй. Скважинашта ремонт яр сихдара, материалаш кхояра, керда техника балха юкъейоалаяра, къахьегам дика вIаштIехьбаккхара чотах А. М. Махнычева бригадо скважинашта ремонт ярга дIададар лохдаьд. Иштта иттлагIча пятилетка дIадахача шин шера бригадо 17 эзар сом кходаьд.

Бригада членаша ма-боагIара чакхбаьккхаб капитальни ремонт е скважинаш хьаэцаргара уж ремонт а яь мехкдаьтта доакхача цхагIа пайда эцара дIаяллалца болх. Цу балха юкъедоатIаш да пайда эцача турбашка хий а кхийола хIамаш а чуухаргйоацаш уж айххийтта вIашнауэттайр, мехкдаьтта скважинай продуктивность лакхъяр, лаьттан кIайхарча оборудованена цхьанна а тайпара авари ца хилийтар а уж санна кхыдола а балхаш. Скважинашта ремонт еча лаьттан тIоанашта низ тIалоаттабара тайп-тайпара методаш юкъекхуьл. Укхаза юкъейоалаяьй тIоанашта давлени хувцаш обработка яра метод. Цу балха цикл 10-зза, 15-зза чакхйоакх, цул тIехьагIа скважина цIенача хица юл. Иштта скважинашта обработка ю соляни кислотаца а.

Мехкдаьтта скважинай продукцеца хий дукхагIа хулаш хиларца дувзадена боккха теркам тIаухийт укхаза изоляциони балхашта.

ТIеххьарча хана «СевКавНИПИнефта» Iилмахоща цхьана бригадо шин-кхаьфазни чопаца хий дIакъоастадара балхаш чакхдаьхад № 85 йолча скважинана. Скважинна призабойни доазонна чубохийтар 20—22 процент газ йоаллаш бола чоп. Кхаьфазни чопах пайда эцача хана чIоагIача стабилизатора метта 10 процент доазалга кхаччалца бентонитови топпар лелабора.

ТIоака чу чоп чухийцачул тIехьагIа скважина низ тIалоаттабора 24—48 сахьата, тIакха тайжна болх бе йолайолийтар йоаккхашйоаккхаш из балха режима тIа а йоаккхаш. Чоп чухецаш даьча балхаша скважинай продукцеца хий кIезигдир, хIаьта соввагIа 200 тонни мехкдаьтта дакъа торо а хилийтар. № 85 йолча скважина эффект кхы дIахо а лакхлуш я.

Уж балхаш чакхдахара кIезига хIама даьдац мастеро Махнычева ше а. Скважинана ремонт ю ха лоацъен къахьегама овсарле лакхъен торо хиннай балха ха зехьа ца йоаярах. Цу бригаде деш дола деррига а балхаш леладу хьалхе а оттаьча скважина конструкцеца, геологически башхалонашца, цунна е оазча ремонтаца бувзам болаш йолча планагIа-графикагIа.

Кхы цхьаькха а да бригадо деш, цар дувц электроэнергеца, хица рационально Iалашъяра, тIайбда никъ тоабара дешаш. Цу дерригне а ремонт еш йоаккхача ханах овсаре пайда эца торо лу.

А. М. Махнычева бригада шин сменагIа болх беш я. Уж верригаш а ях саг мара вац. Цар шинна а вахто хIара денна нормаш 105—110 процент кхочашъю. Цу толамашка бригада кхаьчай болхлой лакха квалификаци йолаши шоай балхах дог лазаш хилара чотах.

Укх иттлагIча пятилетие бригада членаша 10,8 эзар сом пайда баь йола 7 рационализаторски предложени еннай.

Бригадо дика толамаш лахара керттерчарех цхьа бахьан да скважинашта капитальни ремонт еча бригадашта юкъе шерра яьржа социалистически яхь. 1976—77 шерашка Махнычева бригадо вахазза кхтало кьаккхай цу яхье.

ХIаьта укх шера итт бетта планах лаьца аьлча, 31 октябре цу бригадо 125 процент кхочашъяьй скважинашта капитальни ремонт яра план, шера планал совгIа 1 скважинана ремонт а еш.

Коллектив теш къахьегама овсарле дакхъяран балха дикал тоахаран торонаш шоай йолаш хиларах.

Д. ИВАНОВ,
НГДУ «Сунжанефть» инженер.

Пятилетка хьалхарча кхаь шера план ханал хьалха кхочашъяра шерре социалистически яхь йоаржаьча Аргунски «Пищемаш» завода дукхача болхлоша бизза пайда ийбу шоай торонехи кхоачамехи. Царех ба хьалха эша товараш арахецача участнера слесараш, коммунистически къахьегама ударникаш Тагиров Iумари Весханов Руслани. Шоаш беча балха юкъе цхьаккха тайпа брак а ца нийсйолийташ хIара сменагIа нормаш 110 процент кхочашдю цар пятилетка хьалхарча кхаь шера план а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) слесараш Р. Весханови I. Пагирови.
Й. ПЛИЕВА сурт.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

ИттлагIча пятилетка кхоалагIа шу дикача технико-экономически хьокхамашца чакхдоаккхаш латт тха Сунженски хьуп завода коллективо. Дукхача даьке цо беча балхах тийша да мехлесхоза болхлоша шоай программа кхочашъелта, хIана аьлча, керттерча даькъе арахеца товарни продукци цун коллективо арахецаш я.

Хьуп завода коллектив йоккха яц, цхьабакъда, доахача къахьегама толамашка диллача из зIамига я ала йиш йолаш а яц.

Заводе къаьстта чIоагIа йоакхо ю производства эффективности балха дикали лакхъяра. Цу даькъе доккха новкъостал ду заводе йоаржаяьча социалистически яхьо. «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагIа къахьег предприяте болхлоша. Цу хьакъехьа болх бара хьадда йола мероприятеш белгалъяьккхай. Из болх кхетамца вIаштIехьбеьккхаб цехови партийни организацеша. Белгалъяьха мероприятеш чакхъяккхара тIадерзадаь дола хьакъаш белгалдаьхад цар.

Хьалхарча даькъе хIара болхлочо тIалийцар хьадда йола шин план. Из мишта кхочашъю хьожаш хадданза тIальожам лоаттабе болабелар. Сменаша, бригадаща, къаьст-къаьстача болхлоша хIара сменагIа даьхача толамий итогаш е йолайир. ХIаранегара доагIаш цар хьа а деккаш къахьегамех [illegible] хаерашта цIенхашта бехн бу. Болх тоабара хьокхам а телаш, хьалхалеттачарех ба коммунисташи комсомольцаши.

Предприяте болхлошта интернациональни атеистически кхетам балара а чIоагIа йоакхо ю укхаза. Цхьа дезал санна барт тайна дукхача къамех нах ба укхаза хьинаре къахьегаш. Коммунистически хьисапе болх бара болча боламо доккха новкъостал ду болхлошта къахьегама кхетам балара. Заводе къахьегаш [illegible]

[illegible] тIехьбаккхарах, кхетама болх барах доккха бериат даьннад. Масала, пятилетка хьалхарча шин шера паччахьалкхен плани тIайийца социалистически декхараши кхоачаш ца деш яр хьуи завода коллектив. Уж лакхе белгалдаьха балхаш оаха дарах, пятилетка кхоалагIа шу доаделча деяз цхьа бутт дIабахийтабац завода коллективо паччахьалкхен плани тIайийца социалистически декхараши толамца кхочаш ца деш.

Мебельни оатхалаш арахецара итт бетта план 104,3 процент кхочашъяьй завода болхлоша. Кхьча технико-экономически хьокхамий план а толамца кхочашш тIехкхоачаши еш я. Уж толамаш доахача хьинаре къахьегаш хиларца белгалбаьнна итташ болхлой ба заводе. Царех ба Степаненко Георгий, Килиматов Iаббас, Делев Виктор, кхы дукхабараш а.

Даьха толамаш дика дале а, цхьадола кхочамбоацарашн халонаши нийслу завода коллектива балха тIа. Керттерча даькъе предприятена хьу лоаттаеча Бамутскии Первомайскии десничестаай бехкагIа нийслуш я уж. Укх шера Первомайски лесничества коллективо пятилетка кхаь шера план 75—80 процент мара кхочашъеш яц. Цун керттера бахьан да хьу хьаарвоэара ноьгаш ца хилар. Цу гIулакха бехказа яла йиш йолаш яц мехлесхоэ а, хIана аьлча, цар болх тоабара сихха оарцагIъяла декхарийла я из.

Н. КИЛИМАТОВ,
Сунженски мехлесхоза мастер.

ХЬИНАР АЙДЕННА

Шоаш укх шера тIайийца социалистически декхараш толаме кхочаши тIехкхоачаши дара хьинар кхо ца деш къахьегаш ба «Промавтоматика» Iилман-производственни объединене Грозненски опытни завода болхлой. Цунга хьенажа дика да цар доаха къахьегама толамаш а. Продукци маьхала лакхара цхьайтта бетта план 22 ноябре кхоачаш а я, хIанзлехьа планагIа лаьрхIачул совгIа цар маьхала яьккхай 160 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

ТIехкхоачашъяьй завода коллективо технико-экономически хьокхамий паччахьалкхен план а. Къахьегама овсарле лакхъяра план 101,6 процент кхочаш а еш, соехка укх хана хиначул ялх процент лакхъяьй из. Цун чотагIа кийчъеш я планал совгIа ера мел хеца товарни продукци. Заданел совгIа продукци маьхала яккхарах, бедал, электроэнерги, металл, кхыйола материалаш кхоярах арахецача продукцега дIабода мах лохбарах планал совгIа паччахьалкхена 36 эзар сом пайда баьб укх шера.

Уж толамаш доахача яьржача социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Дубровин Александр Андреевич керте латтача гальванически участкии Коновалов Михаил Александровича куьйгалдеча электронно-монтажни участкан коллективаш. Цар эггара хьалха рапорт делар цхьайтта бетта план кхочашъярах.

* * *

ИттлагIча пятилетка кхоалагIча шера плани тIайийца социалистически декхараши дикка тIехкхоачашдеш ба «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахой. Цхьайтта бетта план ханал дукха хьалха а я, планагIа лаьрхIачул совгIа цар даьккхад 30100 тонн мехкдаьтта. Къахьегама овсарле лакхъяра план 101,3 процент кхочашъяьй цар.

В. КОСТОЕВ.

Дикача нахах

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕ

ТIехдикача къахьегама толамашца, шийтта шера план шин шерен ах шерех кхоачашъярца Мудаев Лечи эггара хьалха даькъала аййцар цун новкъосташа — механически цеха токараша.

Шоаш из даькъала вувцаш новкъосташа дика кхетадора цун толам цIаьхха нийсденна хIама доацилга. Цу лакхаленга кхача гIерташ Мудаева къахьега дукха шераш дар.

ХIанзчул дийтта шу хьалха вера Лечи Исмаилович «Трансмаш» яхача заводе балха. Юххьанца бечa хана-м моллагIа бар санна хьабора цо шин болх, бакъда, хIанз цун вахаре юкъ-моттиг а хинна дIаэттаб токара болх.

Болх беча хана кIезига хилац токарни станок еке моттигаш а. Из тоаийта мастер-наладчик веха а мегаргва, бакъда, цу гIулакхо ха йоаш зехьа. Цудухьа Мудаев Лечас кхыча бесса леладу из гIулакх, цо ше карагерзаьй слесара-наладчика [illegible] говзал. ХIаьта мастерга из цIенхаштта хIама хилча дагавала мара кхайкац.

Цу гIулакхо а, Мудаева шин станокаш болх дIаболабалале кийч а еш, кийсса бархI сахьат доаллаш дIайоалайийтаро санна балха ха кхоэ.

Хьаьнъалла, кайдане балха ха вIаштIехьъяккхара Лечи Исмаилович лакха профессиональни говзал йолаш хилар дIатIатехача, хIаьта из цо цхьа санна массайттаза баьхдаьд «Профессех дикагIвар» яхача заводской конкурсе толамаш дахарца, гучадоал цхьан хана йиъ станока тIа болх бе цун мишта вIаштIехьдовл. Цу ерригача станокаш тIа цо чакхдоаккх транспортни прицепа чарха ступицана обработка елга. Из атта болх бац. Хоза наькха санна дисциплинех деналли долаш ца хилча бе хила долаш болх ба из.

Духхьал токара цхьа болх барах лакхъеннац Лечи Исмаиловича профессиональни говзал, цу гIулакха цунна гIо даьд экономически дешара система занятешка ахаро, ше шин говзал лакхъе гIертаро. Из каст-каста библиотеке хул. Шийна карагIдаргдар ма-дарра хар дуьха цо кхоиц шин мукъа ха кердадараш дешара, кIаьта иштта тIеркамца хьож из шин коллегай опытага, балха дикагIйолча приемашка.

Завода эггара активнегIа болча рационализаторех цаI ва из. Ступицана обработка яра процесс эргаькхха тоаяра, режущи инструмент дукхагIа яхийтара тIевзаяь цо еннача масайтта рационализаторски предложене ловрхIам болаш йола экономически эффект еннай, къахьегама овсарле чIоагIа лакхъе торо хилийтай.

Механически цехе Лечи дика токарь хиларах гарра вовзарал совгIа «экономически дешарe лардий» школа хадданза ладугIархо хиларах а дика вовзаш ва. Ала деза, занятешка теоретически материал цеха, завода хьалхашка латтача декхараща юкъзаш хилар. Цу гIулакхо гIо ду Лечи Исмаиловичa производственни процессаш кIоаргагIа йовза, шийн шин новкъостийи балха экономически анализ е, производства торонаш лаха.

Мудаева баькха из боккха толам цеха коллективе хьахиллача дикача психологически микроклиматo гIо ца деш бац. Новкъосташа вIаши гIо дарца, балха тIа хIаранегара доагIар дизза хьадехарца хьакуй социалистически яхь яржара хьалаш, тахан новаторга, производстве хьалхалаттачунга кхаьча лакхале кхоана заводе болх беш мел волча сега производственни норма а хиле дIаотт.

Юкъерча хахара мара воацача Лечи Исмаиловичa дика вIаштIехьдаьннад балха новкъосташта а ше хьехача кьоначарна а везавалийта, цехе меттел, ерригача заводе а хьалхарчарна юкъе хила.

Шийн хи, низ ца кIобеш хьавоагIача тIехдикача къахьегамхочун балха ди заводской гудоваца нагахьа йистедалац. Цун дукха къоастаданза диса дешаш, цеха хIара болхлочун уйла е, йоакхо е еза Лечий. хIана аьлча, из профсоюза цеховой комитета член, кьонабарий хьехамча, кхерамзален техника инспектор ва.

ХIана цхьайтталагIча пятилетка чотах къахьегаш вола Мудаев денна заданеш 135 — 140 процент кхоачашъеш хьавоагIа дукхача хана дерз. ТIаккха томаш а яц цо пятилетна план шин шерен ах шерен кхоачашъяр.

ХIара саго вахаш йоаккха ха шин тайпара дар юташ йода вахара юкъе. Мудаево вахар хоздер цун къахьегам, дукхача шераша цо хьехаш, Iомабеш хьавоагIа кьона специалисташ, цо ше меттел, цар а доаха толамаш да. Цераш яха тоам болаш, шоай къахьегама дакъа вай республика а ерригача Даьхен а машиностроени дегIайоалаеча юкъеюхьаш, шоай хьехамчана уллув къахьегаш хьавоагIа Мудаева ученикаш Фролов Виктор, Титов Александр, уж санна кхы а итташ токараш.

Из кьонабарий дика хьехамча хилар белгалдоаккх дукха ха йоцаш хиннача республиканский хьехамчий слета делегатаяла из харжаро а.

Мудаева къахьегамга хьежжа сий ду цун Даьхено. Лечи Исмаиловичa наькха тIа лепаш я 1973, 1974, 1975 шерашка «Социалистически яхье котваьннар» яхеи «ИйслагIча пятилетка ударник» яхеи знакаш.

Х. АУШЕВА.

Доазол дехьара

ВIу бенна керда вахар дуладем йола Лаосски Халкъа-[illegible] кьока паччахьалкхе, экономически социальни, культурни юха меттаоттара йоккха программа кхочашъю.

Мехка церра яьржай нах дешаиза хилара духьал лоаттабеча къовсама камлане, болх беш я школаш, технически училищеш. Сихха дегIайоагIа бахача наха гIулакх дара йолча медицински учреждений сеть.

Халкъа Iаьдало леррагIа эргайоаккхаш тоаю экономика, социалистически обществa лардаш хьаяра наькъа тIа [illegible]

[illegible] Советски Союзен социализма кхьча мехкашен.

Суртaш тIа: 1. Намигум йоа гидроэлектростанци.

2. Вьентьян яхача провинцерча «Тхангон» яхача юртбоахама кооператива механизатор Бунтьен Сисувом «Белорусь» яхача советски трактора тIа болх беш ва.

Н. АКИМОВА суртaш. ТАСС фотохроника.

Дунен халкъашта юкъера заметкаш

ПЕКИНСКИ IАЬДАЛАГIА «КЕРДА ГIУЛАКХАШ»

Къулбехьен - Малхбоалехьарча мехкашка гIолла хьувзаш я КНР тайп-тайпара делегацеш — торгови, культурни, спортивни. Пекино ухийтараша массане а кулгаш лувц, аьрдехьа а аьттехьа а бела а къежаш хьеж. Китайнех цун къулбехьарча лоалахоштех юкъе «дикма дохаргдоаца доттагIал» хила деза йоах къамаьлаш деш а кад теттабеш а. Ноябрь бетта юкъе Къулбехьен - Малхбоален Азе паччахьалкхений Ассоциаце (АСЕАН) членаш долча массеха мехка хилар КНР Госсовета премьера заместитель Дэн Сяо-пин ше.

«Китайски къулбехьерча доазонел арахьа» пекински дипломате хьинар айденна хилар хьоахадича, буржуазе политически хIамеш эуврана дукха дувц хIанз «Маоа тIехьагIарча» замалахьа китайски арахьарча политика «кердача чулоаца мах». Пекин фуннагIа даь а, цкъаза цхьадолча маоистски доктринаш тIара яьна а АСЕАН мехкащара гIулакхаш тоеде гIерташ хиларах.

Цхьабакъда, факташа чIоагIа теша а веш хьахьокх, КНР арахьарча политика моллагIча тайпарча «кердача чулоацамах» дувца хьалха хилар. Пекински дипломате тактика вIеанга дукха хувцаенна хила тарлу. Амма Азе Китая гегемони оттаяра, мичча бесса ерзаль а кхыйола паччахьалкхенаш ший лоIама кIалъоттаяра тIаерзаьча маоистий политика стратегически даькъера де лерхIараш хувца ца луш да.

Цунна тепал ду лелаш пекински повстанчески группа йоацаш АСЕАН мехкашта юкъе цхьаккха а ца хиларон маоисташ царцара. гIулакхаш хоададе дага ца хиларон. Пекина из политика хувцатург ца хилар бакъдир дукха ха йоацаш «доттагIален визитаца» Къулбехьен-Малхбоален Азе ваха кийчвеннача Дэн Сяо-пина в». «Нагахьа санна Китая. — белгалдаьккхар цо, — официально цу тайпара йола заявлени йича (вешта аьлча, подрывной элементашта гIо дергдац аьнна духьал дIааьлча. — А. П), из цо кIай байрахь айиф санна дола хIама хургдар. Цунах къовсаме ишара позици хургьяр».

Премьера яь цу хьакъехьара заявлениеш хьалоацаш КНР территоре тIара схаш я «малайски», «филиппински», «сингапурски», кхыйола оаваш. Цу передачашка духхьал дIакхайкаю «мукъобахара программаш», тIехьех «халкъа тIом» сихбаре, законни правительстваш дIаяхара. Эшача а ца эшача а кхувш «Iаьдал топо ду» яха венна дIаваьннача председатели Мао дешаш. Деррига а ду Пекино псевдореволюциони уйлаш кхы а чIоагIагIа йоаржаяра.

Кхетадеш да, «революциони массаш» оалаш йола, долча бесса аьлча, шоашта тIехьарбарий дукха нах юкъе боаца группаш суверенни паччахьалкхений законни правительствашта духьал а уиттаеш, маоисташа эггара хьалха ларде лувцар «къеста а бе, деза де» яха къьмара мудрость хиаарах дика гакхуьш йола АСЕАН мехкий общественность Пекина цу тайпарча политикана раьза хург ца хилар.

Цудухьа АСЕАН мехкаш сихлуш дац Пекинацара шоай гIулакхаш тоадяра. Из цIаьхха а чIоагIдир Индонезе кхыча мехкащарча гIулакхий министра М. Кусумаатмадже заявлене. Джакарте пресс - конференце выступленя еш, цо кхетадергдолча тайпара дIальлар КНР дипломатически гIулакхашта нормализаци е еза ха хьетIакхаьча ца хилар. Министро белгалдаькхар, Пекин хьалха а санна, подрывной боламашта гIо дара наькъа тIара яла дага ца хилар, фийла хилаза дарг ца хилар.

АСЕАН правительстваш КНР «кердача гIулакхашта» хьагIерта хилара цхьаькха бахьан да маоисташа гIоттаь хуацио (вешта оал доазол дехьа бахачи, Китаера цига баха бахача нахахи цар тIехьенехи) «проблема» я. Къулбехьен - Малхбузен Азе общественность хозахета раьза йоацаш яц вьетнамски хуацио даькъе Пекина лаьцача позицена. «Цу районера зуашбараш, — хоам бу Ассошиэйтед Прессо, — цкъ болаш ба Пекина дагадоаллар шоай духхах-цIенах болча вежарий дикача хьал тIа хилара. Цо хьагойтар да Советски Союзацара Вьетнама бувзамаш чIоагIдалара ше раьза ца хилар. ВIалла хIама а мича оал Пекино Кампуче бахача китайцашта дукьала фуннагIа леладича а. хетачох, царна тIалатта хьал дуккха вогIа доллашехьа в».

Хуацио хьакъерча дешах пайда а эцаш, Вьетнама Iоткъам тIаоттабара даькъерча Пекина решенешта анализ еш, «Файнэншл таймс» яхача английски газето белгалдоахар, «АСЕАН дукхача паччахьалкхений, къаьстта а Индонези, кулгахой шекбаьха ба китайски акцеех хьахулашдареш гаьна довла тарлуш хилара уйлаша» яхаш. Ассоциаце кхыча паччахьалкхенаштачул чIоагIагIа тIалаьттаб цунна цу мехка бахача китайций санкхетам хьрцакьа бакха лаьрхIача маоистский агитаце «позитивни» яц. Контрреволюцие чIоагIа пайда ийца трагически гIалатеш дайтар Индонезе Компартега Пекина авантюристически тIакьехамаша, цул «индонезийски политико».

Цу дерригне а, из кхетадеш а да, шек йоах Китайра хьаваьнна 14 миллион саг шоай территоре тIа вахаш йола АСЕАН паччахьалкхенаш. Сингапуре (бегашта «миниатюре Китай» оалача) бахача нахах 80 процент ба хуацио, Малайзе бахарашта юкъе — 37 процент. Виъ миллион совгIа хуацио бах Таиланде, Индонезе — кхо миллион совгIа, Филиппинашка — 500 эзар.

Къулбехьен - Малхбоален Азе мехкий экономике чIоагIа а, кхьметтел керттера а позицеш ший бе йоахкачи китайски буржуазе Пекина кхыча мехкий валюта лоаттадаь ца Iеш. АСЕАН мехкашка из тешшаме хьаллоац, цун хьашташ лораду. Ассоциаце паччахьалкхеваша ший торгови экспанси Iелаштьяра эггара чIоагIагIа моттигашкарча китайски фирмай гIонга догдоахац ба маоисташ. Бахьан доацаш дацар индийски парламента кхыча мехкащарча гIулакхашта, обороная кхерамзалени комиссе председатела Н. Рошаде дукха ха йоацаш, Индонезех ший товарашта йола рынок е гIерт Китай, аьнна заявлени яр.

Къулбехьен - Малхбоален Азера маоистий гIулакхаш дукхалуш дац кхыча мехкий хьашташи суверенитети лархIарах Пекина еча заявленеца. Цудухьа да АСЕАН мехкащкара бараш маоистий кулгалхоашта мархIа лелха сих ца луш хилар.

А. ПРАВОВ.
(АПН).

Антикоммунизм — капитализма закон

Расизма идеологех герз а даь

«ХIанзарча пролетарей положени ше йолча тайпара хилара бахьан цар дегIех а уйлаех а доаккхача наследственни кхоачамбоацарех латт». «Долаш да кIай цIока дараштех Iаьржа цIока дараштех юкъе Iалама, генетически нийсхо ца хилар». «Нийсхо ца хилар моллагIча общество а эггара лоархIамегIара социальни закон лархIа дезаш да». Уж изреченеш Геббельса пропагандистски арсеналера хьаийца яц. Цу тайпарча йоазонех йиза я дукхача французски буржуазни газетий, журналий оагIоц, радио, телевидене передачаш. Цар де лерхIар да капиталистически общество долаш дола наьха бокъонаш цхьанна хIаманна а нийса ца хилар ишта хила дезаш дола хIама хилар бакъделта. Франце официально мукIарло деш дола хIама да цун къаман доходах нийсса ах цигарча нахах 10 процент мара ца лоацарий бе йоаллаш хилар. Цунца цхьана бахача наькха доходашта юкъера юкъ тIатIа йоккхагIа хулаш а латт. Иштта, нагахьа санна миллионера Веттанкура доходаш шера 27 миллион франк, авиационни короли Дассо — 7 миллион, хIаьта автомобильни покрышкай завода даь Мышлена — 7,5 миллион яле, официальни оттаьь болхлочун алапе минимум шера 21 эзар франкага мара кхачац.

Цу тайпара да хьал дерригача капитализман дунен тIа. КIийле саго сага эксплуатаци еш хиларах латта социальни нийсхо ца хилар да буржуазни общества лердашта кхерам тIетувса классови мыскIрленеш къахьегамхоша тIа-тIа дукхагIа еш хилара бахьан. Цудухьа буржуазни идеологашех буржуазни пропагандан моллагIча средствaех пайда эца гIерт, социальни нийсхо йоацача общество латта вIуллакхаш закономерно хилар бакъдарeн чIоагIдараш. Малхбузехьа хьалий цу гIуланна лерхIа йола дукхача пахах латта централизованни идеологически аппарат. «Кларте» яхача журнало яздеча тайпара, тIеххьарча шерашка буржуазни идеологашеи социологашеи шерра пропагандистски кампани йоаржаьй «капиталистически общества социальни нийсхо ца хилар закономерно а биологически бахьанаш долаш да» яхаш дувцараш бакъдара. ХIанзара буржуазни социологи из лоастам болаш хиларах дувц «Франс нувель» яхача журнало а. «Тахан вайна гуш да, нийсхо ца хилар биологически наследственни белгало лерхIараш — расистски идеологена ларде латта теори — цIаьхха а наступлени еш хилар» — аьнна да цун цхьан статья тIа.

«Биологически нийсхо ца хилара» принцип хьаллоацаш шерра кампани йолаяьй «демократе дегIаахар доазув доацаш дад» аьнна духхьал дIакхайкаваьча волла цIи хезача «кхаь оагIорахьарча комиссе». Из дунен халкъашта юкъерча доккхача капитала координационни орган хьаьцй 1973 шера «Чейз манхэттен бенк» правлене председателa Д. Рокфеллерeи США президента къаман кхерамзаленна волча хIанзарча помощника З. Бжезинскен инициативагIа. Комиссена юкъе ба 250 США, Малхбузен Европа, Японе финансови промышленни капитала доал дераш, паччахьалкхени политически деятелаш, гIорбаьнна бола экономисташ, идеологаш. Уж вIашагIкхийттаб «коммунистически доацача индустриальни дунен глобальни стратеги оттаяра».

Франце «биологически нийсхо ца хилара» идеяш къаьстта хьинаре дIайоаржаеш да ультра аьттехьара философ А. де Бенуа керте латта «Нувель эколь» яха журнал. Цу журнала оагIош тIа непаeт шоай произведенеш хьалха француисташ хиннараша, ЮАР расисташа, тайп-тайпарча реакциони режимий накалаша. ТIеххьарча хана Париже арадаьннад Ж. П. Герберта «Сага нийсхо ца хилар», «Расеи интеллекти», Ж. Ларма «Интеллекта генетика» яха книжкаш а, хIаьта иштта «естественни бокъо ца хилар» чIоагIдеш а Iаьдал бе доаллараш хестабеш а дола дукха кхьдола баххаш а.

ХIанзарча Франце, белгалдоах французски коммунисташа, из кампани доккхача капитало французски къахьегамхой вахара боарама, йIаьхкача хана тIагIертта къовсам а лоаттабаь яьхача цар экономически социальни бокъонашта еча юкъарча наступлене дакъа да.

В. КОРОЧАНЦЕВ,
ТАСС корреспондент.

ТХА ГАЗЕТ ДЕШАРАШКА

Хьамсара доттагІий!

Чакхдоалаш латт КПСС XXV съезда исторически решенеш кхочушъеш советски халкъа иошц ца кхобеш къахьийна иттлагІча пятилетка кхоалагІа шу. ХьатІакхочаш да пятилетка дешлагІа — 1979 шу. «Сердало» газета редколлегена лов, оаш, тха газет дешарахи, тха балха гІо дар. Хьаде тхоъа мишта хилча бакъахьа хет вешш «Сердало» кердача шера, фу де деза цуи материалий чулоацам а газет а дикагІа хилийтара.

Газето дІахо йодача хана а тІехІа боцх бергба КПСС XXV съезда решенеш вахаре чакхъяхара тІехьа. шай керттерча декхарех цаІ лерхІ газето 1979 шера а бІарчача пятилетка а хьалхаш, тІаьйца социалистически декхараш, встречни планаш хІара производственни участке, хІара къахьегача коллективе кхоачашъяра коммунисташ, республика беррига къахьегамхой оарцагІбахар. «Сердалос» хьинаре дакъа лоацаргда къахьегамхошта коммунистически кхетам лучa, дІахьокхаргда советски вахара хьисап, хІара цхьанхолаш вола советски саг, леррагІа къовсам лоаттаберіба пайда дІахьалхаминкъа даха ножкъарле еш мел доалчунца.

Оала укх шера а дІахо яхьа лерхІ «КПСС XXV съезда решенеш — вахаре!», «Кадраш: балха тІа ленински стиль дІачІоагІъе», «Идеологически фронта бІухой», «ХІара балха денна — дикала Знак!», «ТІехьабусараш боацаш бе болх!», «Мишта кхоачаиду социалистически декхараш?», «Продукце дикал — керттердар», «Къахьегамхой хьалхаш дикагІа кхоачаше!», «ДикагІйола опыт — массанена», «ХІамал кхоа бар — вай декхар», «Советски вахара», «Идеологически болх комплексагІа бе», «Клуби яхьа», «Юртара школа», «Школеи дезали», «Интернационалистаи хьалххебу», «ДІалхача замах дисача зенерча хІамашца — лира къовсам» яха рубрикаш. Хьаде тхоъа малагІа керда рубрикаш хилча бакъахьа хет шоана.

Хоаш ма-хилара, иттлагІа пятилетка эффективностех дикален пятилетка я. Производства эффективности балха дикали хьалгьа бозалва деррпгача доакъошка аІара, технически прогресс сихъяра, доал дар тоадара деІаш чІоагІІа терко ергьа газето. Уж дешаш дуццача оаш шерра дакъа лацар дех оаш.

Тха ха безам бар партийни вахара, идеологически балха, культура, литература, халкъа уваццІено лерахра, просвещене, бахача накъа хьашташ кхоачашдара, торголе, физкультураи спортеи, Іалам лорадара дешаш шоана тоъал бен оаца дуцций. ДукхагІа уйла малагІча дешашта тІанхийтача бакъахьа я.

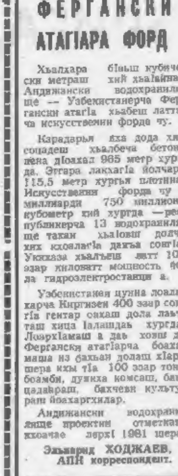
1979 шу—парте Центральни Комитета июльски Пленума решенеш практически кхоачашъяра хьалхара шу хургда. Керттердар — дикка дукхагІа дулх, шура, хьайбий боахама кхыйола продуктан яхар. Хьаде тхоъа доакъарех пайда мишта ийбу, хьайбашта Іунал мишта ду, хьайбаш лелаерашта малагІа хьалаш Іалашдаьд, цу хьакъехьа кхоачамбоацараш малагІаш да.

КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленуме къамаьл деш ноькъоста Л. И. Брежнева белгал ма-дарра, вайга болаш ба социалистически яхь салла бола, тохкамех чакхбаьнна, къахьегама толамаш дебадара ниш. Социалистически яхь производства кхоачамаш лахаран балха тІа цареx пайда эдаран, бухсоццам хьахулараш докхаагІа хилийтара, кхы а эффективногІеи кхоа бергболеи наькъаш вахара тІаерзаечи гІо де хьожаргда тхо. Цу хьакъехьа а шугара ноакъостаІ эш тхона. Хьаде тхоъа социалистически яхьа дешаш дикагІа дувцара фу дича бакъахьа хет шоана.

КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленуме ноакъоста Л. И. Брежнева аьлар: «Боахамеи социальни вахареи кхочашъе ха хьатІакхаьча проблемаш юкъаш йола принципиальни, йоаккхий выступленеш эшаш йоага хоалуш да. КІезига хилац тешавеш йоаца, цІенхашта уйла еш хьийчьаь йоаца газетий материалаш, телевидени радиои гІоалара передачаш, е хьакъъала а е дега а цхьанкха хІама луш доацача юкъарча дешех хьайиза хула уж». Уж дешаш тхоай балхи а дизза доагІаш долга хета а деш, шун гІоица, деза доттагІий, газета болх эргІбоаккхаш тоабе хьожаргда тхо.

«Сердало» редколлеги.

ФЕРГАНСКИ АТАГІАРА ФОРД

Хьалхара бІаьш кубически метраш хий хьаІайнад Андижански водохранилище — Узбекистанерча Фергански атагІа хьабеш латтача искусственни форде чу.

Карадарья яха дода хий соцадеш хьалбеча бетона пена дІоахал 985 метр хургда. Эггара лакхагІа йолчара 115,5 метр хургья плотина. Искусственни форда чу 1 миллиарди 750 миллиони кубометр хий хургда — республикерча 13 водохранилище такан хьаІоваш долча хих кхоалагІа дакъа сонгІа. Укхаза хьалъеш латт 100 эзар киловатт мощность йола гидроэлектростанци а.

Узбекистанея цунна лоалакарча Киргизеи 400 эзар сотгІа гектар оакаш дола лаьтташ хица Іалашдаь хургда. ЛоархІамаш а даь хоаш да Ферганскя атагІарча боахамаша из бахьан долаш хІара шера кхы тІа 100 эзар тонн боамби, дукха комсаш, бььцадайраш, бахчеви культураш йоахаргхилар.

Андижански водохранилище проектни отметкага кхоачае лерхІ 1981 шера.

Эльвард ХОДЖАЕВ, АПН корреспондент.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Олимпийски курьер

...Столицера Зубовски бульвар. Укхаза, Москвай центра юкъ, хьалъеш латт гІишло. Московски Олимпиада эмблема тІайолча плакато хьахьокх укхаза Лоэзараш-80 яхача керттерча пресс-центра цІеноц хьалдеш латтиэта.

Пресса ЦІа хьадде проект оттаеш цун авторашa терхалдаьд журналисташтеи фотокорреспонденташтея эггара пергІата а дика хилийтара мел эшар.

Хьалхарча этажа тІа хургья лаьрхІа аккредитаце блок. Цкта хилийта лаьрхІай Олимпиада, Оргкомитета викалашта йола помещене. ЦІеношка хургья банк, торгоале киоскаш, ресторан. Къаьотта этаж хургья информационни агенствай дуккхача «командашта».

Пресс-боксаш, библиотека, дунек мехкашта юкъерча телефонашца - автоматашца къамаьлаш ду кабинаш, телеграфии узел, телетайпаш, телексаш, фототелеграфини факсимильнии аппараташ — уж ерригаш а цу Іалаьмате хозача къонала цІейх — Олимпийски ловзарех шоай отчеташцеи фотографешцеи дувцаш бераша шерри пайда эца йиш йолаш хургья.

СУРТА ТІА: 1. Хьалъеш латта пресс-центр. 2. Латвийски ССР. КПСС XXV съезда цІерагІча «РАФ» яхача микроавтобусий Елгавски завод ший продукци дукхагІа арахецаш я.

Олимпиада-80 лаьрхІа керда микроавтобусаш хьакра кийчо еча дакъа лоацаш ба художникаш - дизайнераш комсомольцаш Олафас Цеплевичи (аьрдехьара вар) Юрас Крейцберги.

3. Московски Олимпиада-80 эмблема — Дебрецене яхача венгерски городерча традиционни энзай карнавале. Из цІей хоадаш хинна тайп - тайпара композицеш хьакра пайпа ийцаб шин миллион сонгІача энзах.

4. Олимпийски символика а йолаш дукха изделеш арахец Дулевски фарфорови заводо. Шу доладелча деня дулевцаша арахийцай 750 эзар сона маьха «Олимпиада-80» Оргкомитета дипломацца белгалъяь йола сувенираш. Декоративни оархкалги (автор В. Васильев) вазашта лаьрхІа вазаши (автораш В. Ропови, В. Васильеви) я сурта тІа хьахьекхараш.

ТАСС фотохроника.

КЕРДАЧА ШЕРА МАРКАШ

Чакхдоалаш латт советски наха берҗате хинна 1978 шу. Гаргахкхьачача кердача шера шоай коллекцеш алсамъялларга сатувсаш ба филателисташ.

ТІадоагІача шера вай мехка арахеца лерхІ 73—80 керда маркеи почтови блоки. Партеи пачхаьлкхени вахарерча лоархІамегІарча событашта хетаь хургья Сийдаль - боккхача Октябра 62 шу а Белоруссии ССР-ен Белоруссе компартеи 60 шу а дизара хетаь арахецаргьяраш. КПСС-ен Советски пачхаьлкхени машареча политика тІа-тІа дукхагІа сийдеш латт дунено. Цу темана хетаь хургья пхе маркаж латташ йола «Машара программа яхаш я» яха сери.

Филателистий Лениннанана тІакхетаргья сийлахьбоккха баьчча лаь 109 шу дизара сийна арахеца кийчаеш йола кхы цхьаьнкха а марка. Терман тІаэаш хургья «Вай Даьхе» яхача серех хургйола маркаш а. Царна юкъе я Вильнюсски университета 400 шу дизара хетаьр а кхыяраш а. Иштта, дІахо хьоргда «СССР-ера туризм» яхача серех йола маркаш арахецаьга а. Царна юкъе хургья Тбилиси, Ташкент, Ереван, Самарканд санна йолча городашта хетальраш.

Дукхача филателисташа дехарах дІахо хьоргда советски авиацена хетаь маркаш арахецалга. Мирнан тІа латтаргда хІанзарча советски граждански самолетий сурташ. Вай мехка паронозостроене истори шиЙ тайпара хьахьонхаш хургья 1878, 1912, 1915, 1925, 1947 шерашна арахецаш хиннача паровоэашта хетаь почтови миниатюраш. Дукха маркаш тІакхетаргья советски нхыча мехкийн изобразительни искусство оаача филателистий коллекцешта. Керда итт марка хетаь хургья гонахьара Іалам лорадара дешашта.

ХІанз дерригача дунен теркам дукхагІа тІабодаш боагІа 1980-ча шера Москве хургдолча XXII-ча Олимпийски ловзарашта. Спорта олимпийски доакъошта хетаь йола почтови миниатюраш чІоагІа хоатташ я вай республика филателисташа а. ТІадоагІача шера спортивни гимнастиканеи спорта ловзара доакъоштеи хетаь маркай шин серии цхьа почтови блоки арахецаргья.

П. МИНАЕВ, Еррнгроссийски филателистий общества Нохч - ГІалгІай отделене председатель.

«ЧЕРНОМОР-78»

Из цІа йолаш ер 24 дийнахьа Іаьржача форда флорей фауней техка советско-польски экспедицеи. АПН корреспондента цо дьрех дуц экспедице куlгалхочо ДОСААФ Харьковски областа форда клуба начальника Василий Морова.

— Форда кІоаргленаш тохкача йоккха опыт йолча советски польски специалисташа цхьана баьча балхо торо хилийтар «Черномор-78» яхача экспедице толми баккха. Хаоттам каст-каста хуьцалуш хинна боллашехь а, аквалангистий торо хилар хи кІалхарча дуненна дуккха тохкамаш де. Иштошта хьатІаоттача Іаьржача форда районашкарча баьцоигІайи хьайбайи дуненах йоагІа Іалаьмате йоккхача материалал сонгІа кораййр михера археологически хІамаш. Симеизан Алуштаг районашка, весита аьлча, цхьан хана древнегреческий ях баха моттигаш хиннача аквалангистаца форда чура хьатІаьхар шн эзар шу хьалха форда чу даха хиннача кемай амфораш. Харьковски исторически музеяи Харьковски университетеи балхахошта хетачох, хи кІалхара кораль «трофеяш» шецо йоалаш лоархІаме я Крымски ахгІайрей истори довзара.

Экспедицеоа карагІдьанна лоархІаме хІама да хи кІалхарча тохкамий опыт кІаши йоваьйтар. Тхона, къоасттадаь аьлча, чІоагІа пайдана хилар тхой польски доттагІий хи кІал сурташ дахара а кино даккхара а балха опыт йовзар.

ЛоацагІа аьлча, «Черномор-78» яха экспедици массе хІамнга диллача а беркате хилар. ДІахо цхьана бе безаш керда болх ба тха. ТІадоагІача шера шоай польски коллегаща хьийка ПНР бала лерхІаш ба ҳаркоски хи кІал лелараш. Балтийски форд[illegible] тохкам беча экспедицеца дакъа лацар духьа.

Николай НЕСВИТЕНКО. (АПН).

Гуйран да.

Х.-Б. ИСРАИЛОВА сурт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

2 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Іуйранара гимнастика.
8.55 — «Вай [illegible] мала [illegible] яхь». Фильм-концерт.
9.35 — «Шоана, дай-нанойй!».
9.55 — «Кхерам бокхаш дІа-хьа [illegible]».
10.15 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.55 — «Советски вахара».
11.25 — «Фу? Мичахь? Маца?». Телевизионни викторина.
12.25 — «Спортлото» тираж.
12.40 — «Уваццlено». Іалам-похьалера программа.
13.25 — «Свиток» яхача Г. Свиридова балета лаьрхІачи музыканира сюита.
13.45 — «Вай шоай меки». Гагларча Маньбоанаи Сибарегіеи гІалла.
14.40 — Фильм-беракта. «Капитани Немо къайленаш йола гІайре» яхача телевизионни дукхасерийни художественни фильма хьалхара малагІа серий (Франци).
16.20 — «Литературни беседаш».
17.05 — «Шахм-78».
17.45 — Мультфильм.
18.00 — Кердадараш.
18.15 — «Дийнача хІамай дунен тІа».
19.15 — «ДІалаьх В. В. Андреева цІерагІча эзкий халкъа оркестро». Ленинградера передача.
19.50 — Дукхъьаьча телевизионни экрана тІа. «Морзе [illegible] [illegible] къонала вейнар» яха М. Горьке цІерагІча СССР Союза Московски Художественни академически театра спектакль. Автор — Т. Уильямс.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Морза [illegible] бола къонала вейнар» яха спектакль дІахоадар.
22.40 — «Дыхне» яхача вокальнно-инструментальни ансамбла концерт. Чакхбаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

16.10 — «Дага латтачун [illegible]» яха телевизионни фильм-спектакль.
17.20 — «Школьни орбита».
17.50 — «Баха ца [illegible]» яха художественни фильм.
19.20 — «Дин Рид». Телевизионни фильм.
19.55 — Мек дарах йола СССР кубок. Ленинградера передача.
20.15 — «Бийса дикъала хийла шун, бераш!».
20.30 — «Кинопанорама клуб».
21.30 — «Хьалхара гІа бахьанхар» яха документальни фильм.
21.40 — «Морхаш тІера [illegible]» яха телевизионни художественни фильм.

«Дешоча боргІалгах йола фильм» яха мультипликационни фильм.
12.00 — «Музыкальни киоск».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Театральни спектакль». «Малх чубузалее» яха Г. Гауптмана СССР Союза Пачхаьлкхен академически Іовингача театра фильм-спектакль.
16.35 — «Дунеи халкъашта юкъера панорама». (Интервидени).
17.00 — «Форда илли». Эстради программа.
17.50 — «Безаттохаме вар» яха телевизионни документальни фильма премьера.
18.00 — Кердадараш.
18.12 — Мультипликацени фильмай программа.
18.40 — «Кинопанорама клуб».
19.40 — «Илесича» яхача телевизионни художественни фильма премьера (ГДР). Корттера роль ловзар я, сценари автор а, режиссер а — Дин Рид.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Шоана хетар».
22.20 — Мек дарах йола СССР кубок. Ленинградера передача. Чакхбаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — Спортах дийцача документальни фильмай программа.
9.30 — «ДукхагІа — дика тоараш».
10.00 — «Вани» яхача эрсий халкъа инструментий оркестра концерт.
10.30 — «ІІергагушлар — тоша [illegible]».
11.30 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.00 — «Орленок» яхача телестуде къоначча корреспондентий СССР Министерства Іилмий Академе член-корреспондентица И. А. Тибиловица дІашагІихетар.
13.00 — «Дунен халкъий илламаш».
13.30 — «Художникех дола дувцарш».
14.00 — Грузински композиторий произведенеш дола концерт.
14.55 — «Сат. Латта. Дунен».
15.40 — «Веснянка» яхача вокально - хореографически ансамбла выступлени (УССР).
15.55 — «Кинопанорама».
17.30 — ДІалаьх П. И. Чайковски цІерагІча VI Дунен кхидалцата юкъарча конкурса дипломанта А. Морозова.
18.00 — «Уваццlено».
18.45 — В. Саллогуб. «КІаьдана дего бу боаим» яха телевизионни спектакль.
19.35 — ДІалаьх РСФСР заслуженни артистка О. Зедале (пиба).
19.45 — «Денна».
20.15 — «Бийса дикъала хийла шун, бераш!».
20.30 — Гандболах йола дунен чемпионат. Кхалнах. СССР-ен — ЧССР-ен цІамагІїхеха командаш. Прагера передача.
21.00 — «Музыкальни абонемент». Людвиг ван Бетховен. ШолагІа передача.
21.40 — «Маскарад» яха художественни фильм.

3 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «Зарядка е, дІаетта!».
8.55 — «СССР халкъий илли халхараш».
9.00 — «Гургал бетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гІулакх деш ва!».
11.00 — Фильм бола хьаьмалгІа.

РАДИО

2 ДЕКАБРЬ

6.40 — «Хургдолча илата воашо еш». Грозненски районера репортаж (нохчий меттала).
6.58 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Ашараш.
7.35 — Хоамаш.
8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
10.20 — «Халкъ делаьхьеж». Атеистически дувцараш (нохчий меттала).
13.00 — «Иверия» яхача вокально - инструментальни ансамбла выступлени (эрсий меттала).
13.40 — «Самукъанерча тажІе тІа» (гІалгІай меттала).
14.30 — «Литературни Нохч-ГІалгІайче» (эрсий меттала).
16.00 — «Керда обрядаш кхоачашъе» (нохчий меттала).
16.20 — «Вошал долча халкъий иллеш» яхача цикла передача (гІалгІай меттала).

3 ДЕКАБРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шоана дукхаезa илараш». Концерт (эрсий меттала).
11.15 — Ашараш (гІалгІай меттала).
11.30 — «Къона тІехье» (нохчий меттала).
15.15 — «ЦІе сьйгаш» (гІалгІай меттала).
15.45 — «СевКавНИПИнефть» яхача институтера передача (эрсий меттала).
16.00 — «Вай деттагІа — Іалам» (эрсий меттала).
16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
18.30 — «Иллеца доттагІал дийцарна дола концерт» (нохчий меттала).

Хоаттам

Тахан республике гІоллеп Грознен хуьцалуш моркхаш а йолаш, дийнахьа йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 0—5 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 5—10, Грозне 7—9 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен лоимея моркхаш а йолаш, лоа увш догІа а делхаш, цхьайолча моттигашка кІезиг - дукха дохк а доаллаш, ша билла а йолаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана —2—7, дийнахьа —4 +1 градус йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

— Телевизоро во болх бу. Кхий тха телевизор, — яха дешаш хІара денна хоe Генана. Цо болх беча Грозненски районерча № 9 йолча мастерске ремонт яйта наха хьаккхукх телевизораш, приемникаш, транзистораш, проигрывателаш, кхыйола радио а теле а аппаратура. ТІехди

Телевизоро болх бергба

ка уж товарца дот гІоздаькхе дІабоххийт цо ше волча баькка клиенташ. ПхелагІа шу да цо радиотелье радиомастералла болх бу.

Мел чІоагІа еха хле а, шин-кхаь дийнахьа тоайнй дІалу телевизор. Цудуха масбава а Калустян Генага шоай телевизор тоайтагІерташ ху. Царна хов цо тоаь телевизор дика болх беш хургйолга.

М. ГАДАЕВ.

САЛОІАЧА ДЕНОШКА

2-ча ДЕКАБРЕ

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 12.00. «Іаламен музыкен» яха беседа. 13.00. Волх беш хургда «Заманхо» яха кинотеатр. 14.00. «Йиьнача хьийхача тайпара дах вай» яхача книжкай выставка йистера беседа. 17.00. «КІай ладья» яха шахматни турнир. 17.00. «Советски композиторий яллени маршаши» яха халкъа духовой оркестра концерт. 18.00. «Съездагера съездага» яха кинопанорама.

Химикий культура Дворец. 12.00. «Светофор» яхача клуба «Наькъашка ха дераш» яхача темах йола беседа. 18.00. «Хьинаре атеист» яхача клуба заняти.

КИМ цІерагІа клуб. 18.00. «М. Горьке проиэведенеи экранизаци». «МоастагІий» яха фильм.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 17.30. «Советски литературера вай къонача заманхочун сурт-сибат» яха литература обзор.

3-ча ДЕКАБРЕ

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 11.00. «ФальгІий дунен чу ванкъбелга» яхача темах болх беш хургда «Заманхо» яха кинотеатр. 13.00. Берашта дола ловзараш, массовкаш. 17.00. «КІай ладья» яха шахматни турнир. 18.00. «Съездагара съездага» яха кинопанорама.

Химикий культура Дворец. 12.30. А. Гайдара произведенеех йола викторина. 18.00. Даьшта-ноаношта йола педагогически всеобуч.

Просвещене боахкой ЦІа. 16.00. Кхелетараштa йола кІирандийнахьара клуб. ГІаьле озарахи алкоголахи доалача зенах йола лекци. «Са йоІ. Нюша» яха спектакль.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 10.00. Болх беш хургья «Филателист» яха клуб. 13.00. Болх беш хургда «Космонавт» яха берий кинотеатр. 17.30. «Дерригача лазарел кхерамегІа дар» яха алкоголизмах дола тематически фильмаш хьокхаргда.

КИМ цІерагІа клуб. 13.00. Берашта дола концерт.

ФЕ ХИЛА

ДІахо хьоц я юрта бохабу малар менна бола водителаш гучабахара. менна волча хана машин лехкарца бузабенна болча кхерамах водитель дІакхетанара дакъера медицински тІахьожам чІоагІбара йола «Бахус» яха Еррисоюзна операци.

Грознерча Групповой яхача улицагІа дар из. «ПОГНОС» АТК доалахьарча «Кубань» яхача автобуса менна а возаш из лалла тІахайра водитель Тасуев. Менна хилярах светофора цІея баьцдарен сигналаш къоаста а ца йуш ший машина ГАЗ-53 яхача машина тІа а теха шаккхе машин йоехаьй цо.

Иштта менна веха волаш кертгерча ноакъа йоагІа машина бІарга ца а гуш цунна шиЙ «Москвич» тІа а теха авари яьй Таев Алексея. ТІатехачун тІехьагІа-м цу саххьате малар кертагІара дІадаьнчад зуламхочо.

8 дийнахьа республика наькъашкара малар менна болаш машина лехкаш хинна 550 сонгІа саг хьалаьцав. 500 сонгІа сагагара шин шера транспорт лалла бокъо хургйоацаш праваш яьхай, 10 сомагара 30 сомага нхоачаш гІодаш даьхад.

Алхан-юрта вахаш вола Бацагов Вахи юртарча цхьан центральни улицагІа гІашлочоа шиЙ автомашин «Жигули» тІа а теха, лозавеър а вахьаш больнице хьаноагІаш ГАИ болхлой бІаргабайча машина а йита веддав, лечкъав. ХІаьта цо машина тІатехар шанкха кот а кагбаь больнице удл.

ДІадахача кІирагІа республика наькъашка 43 авари хиннай, 24 саг лозаваь.

НГІАССР МВД ГАИ.

Газет арадувла шинареи, ереи, шоаттеи деношка

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкетохкама секретара — 3-34-30; партийни вахареи культуреи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отделе — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-88; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-88; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

СФ05352. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 8373.